

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERAMİK ANABİLİM DALI
SERAMİK BİLİM DALI**

**GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ
VE PİŞİRİM YÖNTEMLERİ**

FATMA KARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. MİNE ÜLKÜ ÖZTÜRK**

KONYA-2023

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERAMİK ANABİLİM DALI
SERAMİK BİLİM DALI**

**GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ
VE PİŞİRİM YÖNTEMLERİ**

FATMA KARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. MİNE ÜLKÜ ÖZTÜRK**

KONYA-2023

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	FATMA KARA		
	Numarası	18810271006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SERAMİK ANABİLİM DALI/ SERAMİK BİLİM DALI		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. MİNE ÜLKÜ ÖZTÜRK		
Tezin Adı	GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ VE PIŞIRIM YÖNTEMLERİ			

Seramik etkinliklerin ve pişirim tekniklerinin seramik bünyeleri dayanıklı estetik hijyenik ve uygulanabilir olması yüzyıllardır kullanılmakta incelenmekte ve geliştirilmektedir. Tarihsel süreç içerisinde farklı özgün renge, dokuya parlaklığa sahip sırlar aranmış ve bu alanda birçok yeniliğin yaşanmasına sebep olmuştur. Farklı alternatif pişirim yöntemleri ve uygulama alanları etkinliklerle oluşturulmuş ve yeni fırınlar icat edilmiştir. Seramik yüzeylerde pişirim hataları giderilmiş tuz pişirimi sepet pişirimi raku pişirim ve obvara pişirimi sagar pişirimi seramik sanatında önemli bir yere sahip olmuştur. Ve bu pişirimi uygulayan sanatçılar ele alınmış pişirim tekniklerinin farklılıkları ortaya koyulmuştur.

Gelenekselleşmiş Seramik etkinlikleri yapılan bölgelerde binlerce yıllık geçmişe sahiptir, çağdaş örneklerle desteklenmesi sanatçıların öğrencilerin sanatseverlerin arasındaki etkileşimin artırılması amaçlanmıştır. Geleneksel ve çağdaş uygulamaların etkinliklerle gerçekleştirilmesi geleneksel seramik sanatının sınırlarının genişerek daha tanınır hale gelmesi diğer bir hedeftir. Ülkemizdeki sanatçılar öncülüğü ile tarihsel olarak Seramik sanatında büyük öneme sahip bölgeler seçilerek öğrenci ve sanat severlerin asistanlığıyla gelenekselleşen seramik etkinliklerin günümüze kadar gelmesi sağlanmıştır. Bu etkinliklerin ortak özellikleri çalışma alanı açık havada, gerçekleşmesidir.

Anahtar Kelimeler: Seramik, pişirim teknikleri, etkinlikler, obvara, sagar, raku

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	FATMA KARA		
	Student Number	18810271006		
	Department	SERAMİK ANABİLİM DALI/ SERAMİK BİLİM DALI		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doç. Dr. Üyesi MİNE ÜLKÜ ÖZTÜRK		
Title of the Thesis/Dissertation	TRADITIONAL CERAMIC ACTIVITIES AND FIRING METHODS			

The fact that ceramic activities and firing techniques are durable, aesthetic, hygienic, and applicable has been used, studied, and developed for centuries. In the historical process, glazes with different original colors, textures and gloss have been sought, and this has led to many innovations in this field. Different alternative firing methods and application areas have been created with activities and new furnaces have been invented. Firing faults were eliminated on ceramic surfaces, salt firing basket firing, raku firing, and obvara firing, Sagar firing had an important place in the art of ceramics. And the artists who applied tÜRhis firing were discussed and the differences in firing techniques were revealed.

Traditional ceramic activities have a history of thousands of years in the regions where they are held, it is aimed to support the artists with contemporary examples and to increase the interaction between the students and the art lovers. The realization of traditional and contemporary practices with activities, the development of the boundaries of traditional ceramic art, and making it more recognizable is another goal. With the leadership of the artists in our country, regions that have historically had great importance in the art of ceramics have been selected, and the ceramic activities, which have become traditional with the assistance of students and art lovers, have survived to the present day. The common feature of these activities is that they take place in the open air in the working area.

Keywords: Ceramics, firing techniques, activities, obvara, sagar, raku

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Tez çalışmamda bana yardımcı olan beni yüreklendiren, yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli danışman hocam Doç.Dr. MİNE ÜLKÜ ÖZTÜRK, tez çalışmama katkıda bulunan Prof. Dr. Orhan CEBRAİLOĞLU, Prof. Dr. Mustafa KÜÇÜKÖNER hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama katkıda bulunan değerli arkadaşım Gülhan DÖNMEZ'e teşekkür ederim. Tez çalışmamın oluşumuna katkı sağlayan ve kaynakçada yer alan bilimsel çalışmaların yazarlarına teşekkür ederim.

Bu sürecin başından itibaren her zaman yanımda olan, yoğun çalışmalarım sırasında desteğini benden esirgemeyen değerli eşim Hasan Kara, sürekli çalışmama izin veren çok sevgili oğlum Mevlüt Kağan KARA' ya her daim emeklerini esirgemeyen destekleyen beni yetiştirmek için sayısız fedakarlık yapan değerli ailem annem Ülviye CİHAN, babam Arif CİHAN ilk öğretmenim yol gösterenim ablam Saniye Begüm KOZAN'a fikirlerini önemseyen bana abi olan değerli eniştem Mehmet KOZAN 'a her daim emeklerini benden esirgemeyen çalışmalarım boyunca oğluma ikinci anne olan değerli kayınvalidem Aysel KARA'ya çalışma azmi ile bizlere örnek olan maddi manevi destekçimiz kayınpederim Mevlüt KARA'ya ve motivasyon ve desteklerinden dolayı ablalarım Kamile ÇELİKBİLEK ,Mümine ÖZVEREN teşekkürlerimi sunarım.

Fatma KARA

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
GÖRSELLER LİSTESİ.....	vii
TABLOLAR LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	2
1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıklar	2
1.5. Araştırmanın Yöntemi	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. SERAMİK TANIMI VE TARİHÇESİ.....	4
2.1. Türk Seramik Sanatının Tarihsel Gelişimi	8
2.2. Seramik Pişirim Teknikleri	11
2.2.1. Geleneksel Pişirim Teknikleri	11
2.2.1.1. Bisküvi Pişirim	12
2.2.1.2 Sırlı Pişirim	13
2.2.1.3. Dekor Pişirim.....	14
2.2.2. Alternatif Seramik Pişirim Teknikleri	14

2.2.2.1. Raku Pişirim	14
2.2.2.2. Sagar Pişirim.....	18
2.2.2.3. Sepet Pişirim	18
2.2.2.4. Tuz Pişirim.....	19
2.2.2.5. Pit Pişirim	20
2.2.2.6. Mikrodalga Pişirim	21
2.2.2.7. Fırın Pişirim	22
2.2.2.8. Obvara Pişirim	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ VE PİŞİRİM YÖNTEMLERİ	24
3.1. Türkiye'de Seramik Sanatı Alanında Süregelen Pişirim Etkinlikleri.....	24
3.1.1 Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	24
3.1.2. Uluslararası Macsabal Odun Pişirim Sempozyumu	28
3.1.3. İzmir Uluslararası Seramik Sempozyumu	34
3.1.4. Avanos Ceramicon Seramik Etkinlikleri	35
3.1.5. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı	36
3.1.6. Güzelyurt Sepet Pişirim Etkinlikleri.....	38
3.1.7. Olimpos Anagama Etkinliği (Uluslararası Sanat Sempozyumu)	38
3.2. Alternatif Seramik Pişirim Teknikleriyle Deneysel Uygulamalar.....	39
3.2.1. Tez Çalışması Kapsamında Katılımı Gerçekleştirilen Etkinlikler ve Deneysel Uygulamalar.....	43
3.2.1.1.Avanos Ceramicon Seramik Etkinliği Uygulama süreci	43
3.2.1.1.1. Sagar Pişirim Uygulaması	43
3.2.1.1.2. Tuz pişirim uygulaması	47

3.2.1.1.3. Raku pişirim uygulaması	50
3.2.1.1.4. Sepet pişirim uygulaması.....	50
3.2.1.2. Aksaray Güzelyurt Pişirim Etkinliği Uygulama Süreci.....	53
3.2.1.2.1. Obvara Pişirim Tekniği Uygulaması	53
3.2.1.3. Odunpazarı Pişmiş Toprak Sempozyumu Pişirim Etkinliği Uygulama Süreci	55
3.3. Tez Çalışması Kapsamında Etkinlikler Sürecinde Gerçekleştirilen Çalışmalar	56
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	81
KAYNAKLAR	83
İNTERNET KAYNAKLARI.....	84
GÖRSEL KAYNAKLARI.....	85

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1:	Neolitik Dönem Ana Tanrıça heykelleri, Çatalhöyük.....	6
Görsel 2-4:	Neolitik Dönem, Hayvan figürleri, Çatalhöyük, hacılar, Alacahöyük.	6
Görsel 5-7:	Neolitik Dönem, çömlek, Çatalhöyük.....	9
Görsel 8-10:	Neolitik Dönem kapları, Çatalhöyük	10
Görsel 11:	İ. Vefa İrdelp, Nostalji, Raku tekniği, Döküm Yöntemi ile şekillendirme, ...	17
Görsel 12:	Ceramicon etkinlikleri, Sepet Pişirim ürünleri.....	19
Görsel 13:	Tuz pişirim örneği	20
Görsel 14:	Obvara Pişirim örneği	23
Görsel 15:	Kim Yong Moon, 2022, 15. Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu.....	28
Görsel 16:	Uygulanacak odun pişirim fırın projesi 3D modellemesi	29
Görsel 17:	Macsabal Odun Pişirim Yapım Aşamaları.....	30
Görsel 18:	Kim Yong Moon, Macsabal.....	33
Görsel 19:	Kim Yong Moon, Macsabal.....	34
Görsel 20:	Bahadır Cem Erdem, Doru, 2019, Elle şekillendirme, Raku Pişirim	36
Görsel 21:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi	43
Görsel 22:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi	44
Görsel 23:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi	44
Görsel 24:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi	45
Görsel 25:	Sagar Pişirim uygulama aşamaları	46
Görsel 26:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi.....	47
Görsel 27:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi.....	48
Görsel 28:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi.....	49
Görsel 29:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi.....	49
Görsel 30:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi	51
Görsel 31:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi	52
Görsel 32:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi	52
Görsel 33:	Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi	53

Görsel 34:	Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Seramik Pişirim Çalıştayı Obvara Pişirimi	54
Görsel 35:	Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Seramik Pişirim Çalıştayı, Obvara Tekniği	54
Görsel 36:	Güzelyurt Aksaray Sepet Pişirim Etkinlikleri.....	55
Görsel 37:	6'ncı Uluslararası Odunpazarı Seramik Pişirim Teknikleri Çalıştayı	55
Görsel 38:	Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme, ...	56
Görsel 39:	Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Elle Şekillendirme, Tuz Pişirimi	57
Görsel 40:	Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Sagar Pişirimi, Elle Şekillendirme, ...	58
Görsel 41:	Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim	59
Görsel 42:	Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim	59
Görsel 43:	Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim	60
Görsel 44:	Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim	60
Görsel 45:	Fatma Kara, Elle Şekillendirme, ...	61
Görsel 46:	Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme, ...	61
Görsel 47:	Fatma Kara, , Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme, ...	62
Görsel 48:	Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Elle Şekillendirme, ...	62
Görsel 49:	Fatma Kara, İsimsiz Suretler Detay, Elle Şekillendirme, ...	63
Görsel 50:	Fatma Kara, Duygusuz Suretler, Elle Şekillendirme, ...	63
Görsel 51:	Fatma Kara, Duygusuz Suretler, Elle Şekillendirme, ...	64
Görsel 52:	Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme, ...	65
Görsel 53:	Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme, ...	66
Görsel 54:	Fatma Kara, Düşsel Suretler, Kalıpla Şekillendirme, ...	67
Görsel 55:	Fatma Kara, İki Kafadar, Kalıp Şekillendirme, ...	68
Görsel 56:	Fatma Kara, Düşsel Suretler, Kalıpla Şekillendirme, ...	69
Görsel 57:	Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme, ...	70
Görsel 58:	Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme, ...	71
Görsel 59:	Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme, ...	72
Görsel 60:	Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme, ...	73
Görsel 61:	Fatma Kara, Antik, Elle Şekillendirme, ...	74
Görsel 62:	Fatma Kara, Horse, Elle Şekillendirme, ...	75
Görsel 63:	Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme, ...	76

Görsel 64:	Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme, ...	77
Görsel 65:	Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme, ...	78
Görsel 66:	Fatma Kara, Elle Şekillendirme, ...	79
Görsel 67:	Fatma Kara, Elle Şekillendirme, ...	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu.....	25
Tablo 2: Macsabal Odun Pişirim Sempozyumları çizelgesi	30
Tablo 3: Avanos Ceramicon Seramik Etkinlikleri.....	35
Tablo 4: Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayını	37
Tablo 5: Güzelyurt Sepet Pişirim Etkinlikleri	38
Tablo 6: Olimpos Anagama Etkinliği	38

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.k.	Adı Geçen Kaynak
Ed.	Editör
s.	Sayfa

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	FATMA KARA		
	Numarası	18810271006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SERAMİK ANABİLİM DALI/ SERAMİK BİLİM DALI		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ VE PIŞIRIM YÖNTEMLERİ			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

FATMA KARA

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Seramik etkinlikleri, yıllardır süre gelen dönemin ve günümüz sanatçılarını ortak noktada buluşturan, kavram ve düşüncenin seramik ifadesi için yeni bir alan açmıştır. Seramik sanatına yapılan bu özverili birlikteliğin çalışmalar Türkiye’de rutin olarak devam eden bir etkinliği oluşturmaktadır. Gruba katılan sanatçı sayısının her geçen gün artarak çalışmalar yapılıyor olması da kurulan sergilerin düşünsel etkisini ve sanatçılar arasındaki etkileşimi de çok boyutlu olarak arttırmıştır. Binlerce yıllık geçmişe sahip seramik kültürünün çağdaş örnekleri sunulmuştur. Bu etkinliklerde görülebilen tüm düşünsel ve sanatsal süreçlere yer verilmeye çalışılmıştır. Seramik alanında ortak bir dilin önemi vurgulanarak bu süreçlerde üretilen çalışmalar ve pişirim teknikleri yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın problemi

- Seramik pişiriminde alternatif pişirim yöntemleri nelerdir?
- Günümüzde süregelen etkinliklerin toplumsal duyarlılıkları nelerdir?
- Gelenekselleşen etkinliklerin topluma etkileri nelerdir?
- Pişirim yöntemleri ve sonuçları katılımcılara etkileri nelerdir?
- Etkinliklere katılan sanatçı ve akademisyenlerin düşünceleri nelerdir?
- Farklı pişirim yöntemleri ve fırınlar herkes tarafından kullanılabilir mi?
- Ulusal düzeyde yapılan etkinlikler var mıdır? Var ise yeterli sayıda katılımcıya ulaşıyor mu?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gelenekselleşmiş Ulusal Seramik etkinliklerinin ve etkinliklerde uygulanan alternatif pişirim yöntemlerinin günümüzdeki izlenimleri ve biçimlerini araştırmak. Sanat etkinliklerinin 1980'lerden günümüze kadar gelen etkinliklerin ve pişirimlerin örneklerinden yola çıkarak seramik alanında ortak bir dilin önemi vurgulanarak bu süreçlerde üretilen sanatsal birlikteliğin önemini vurgulamak ve katılımcı sanat ilişkileri sürecini oluşturmak ve yeni alternatif pişirim teknikleri uygulamalarını teknik ve örneklerle sunmaktır.

Türkiye'deki Pişirim etkinliklerinin bir arada sunulması ile alternatif pişirim yöntemlerine ilgi çekmek ve estetik açıdan zengin yüzeyler ortaya çıkması amaçlanarak öğrenci hoca ilişkilerini güçlendirmesi ve çevrenin de etkinliğe katılarak seramik sanatında kişilerin kendi içinde olan duydu düşüncelerini farklı estetik sanatsal formlarla dışa vurumu amaçlanmıştır. Geçmişten günümüze kadar ilkel yöntemlerin her sanatçının kendine özgü yorumlaması ile geçmişi geleceğe taşıması ve farklı arayışların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Her sanatçı Etkinliklerle kendi yorumunu ve tekniklerini sunarak etkinliğe katılanlara yön vermesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Seramik sanatının dünya üzerinde tarihsel gelişimi sürecinde uygulanan değişen veya vazgeçilmeyen pişirim teknikleri incelenmiş tez kapsamında incelenmek üzere Türkiye'de 2000 yılı sonrası sürekliliği olan ve gelenekselleşen seramik etkinlikleri incelenmek üzere seçilmiştir.

1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıklar

Araştırma tez başlığı bağlamında insanoğlunun toprak ile olan serüveninin bu malzemeyi sanatın ana malzemelerinden biri olma sürecindeki deneysel ve gelenekselleşmiş sanat uygulamalarını kapsar ve tez araştırması için seçilen Türkiye ve 2000 yılından günümüze kadar gelen süreç seçilmiş araştırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Yöntemi

Gelenekselleşmiş etkinlikler pişirim yöntemleriyle ilgili yazılı ve görsel bilimsel yayınlar kitap ve tezlere başvurulmuştur. Türk sanatçıların eserlerinin taranması sonucu elde edilen verilerin derlenmesinden oluşmaktadır.

Gelenekselleşmiş etkinliklere katılan sanatçıların eserleri incelendi, edinilen kazanımlar sonrasında yeni ve özgün sanatsal yapım süreci oluşurmaya çalışıldı. Bu eser metni, tarafımca üretilecek seramik pişirim yöntemlerinin uygulandığı 20 eserden oluşan bir sergi ile desteklendi.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SERAMİK TANIMI VE TARİHÇESİ

Seramik yüzyıllardan beri günümüze kadar gelebilmiştir. “Organik olmayan malzemelerden oluşan bileşimlerin, çeşitli yöntemler ile şekillendirdikten sonra, sırlı olarak ya da sırlanmadan sertleştirilip dayanıklılık kazanması adına pişirilmesi bilim ve teknolojisi, metal ve alaşımları dışında kalan, inorganik sayılan tüm mühendislik malzemeleri ve bunların ürünlerinden olan her şey” şeklinde tanımlamıştır. Seramik sözcüğünün etimolojisine bakıldığında ise Yunanca sözlükte Keramos boynuz anlamındadır Kerameus ise ardından Keramikos adı verilmiştir. Batı dillerinde ise bu sözcük değişim göstererek Ceramiqu ve İngilizcede ise Ceramic Rusçada ise Keramika adını almıştır.

Plastik sanatlarda da bilinen “seramik” kelimesi, Yunanca “çömlekçi kili” anlamına gelen keramos kelimesinden türemiştir. Nesnelere kil ile yaratılır ve işlenir ve yüksek sıcaklıklarda ısıtılarak sertleştirilir, ardından sır veya boya ile süslenir. Hem seramik hem de çanak çömlek 'görsel sanatlar' olarak kabul edilir. Her ikisi de nihai ürünü sertleştirmek için aynı şekillendirme, ısıtma, sırlama ve ardından yeniden pişirme işlemlerini uygulamayı gerektirir. Güzel sanatlar çömlekçiliği daha çok ürünün estetiğine ve dekorasyonuna odaklanır ve çömlekçilik, çömleklerin ve figürinlerin geleneksel bir şekilde işçiliğini ifade eder. Seramiğin tarihi binlerce yıl öncesine kadar uzanabilir. Tarih öncesi çağlarda insanlar, kilin bol miktarda bulunduğunu ve suyla karıştırılıp ısıtılarak çeşitli şekillerde kalıplanabileceğini keşfettiler. Bilinen en eski eser, geç Paleolitik dönem zamanında, M.Ö. 30.000 yılına tarihlenmektedir. Eser, Çek Cumhuriyeti'nde bulunan Dolní Věstonice Venüsü adlı bir kadın heykeliydi. Binlerce yıl sonra M.Ö. 18.000'de Doğu Asya'da Çin'deki Xianrendong Mağarası'nda çömlek parçaları ortaya çıktı. Bundan sonra, arkeologlar Japonya ve Rusya'da M.Ö. 14.000'e kadar uzanan seramik modellerin kalıntılarını buluyorlardı. Neolitik dönemde seramik kullanımı hızla yayılmıştır. M.Ö. 9.000'de, Asya'dan Orta Doğu'ya ve ardından Avrupa'ya ulaşan diğer sanat objeleri, karolar ve tuğlalarla birlikte evlerde kullanılan kaplar seramikten yapılmıştır. O dönemde yapılan ürünler güneşte kurutuluyor ya da toprağa açılan bir fırında düşük sıcaklıklarda

ısıtılıyordu. Kuruduktan sonra malzeme basit geometrik motifler veya desenlerle boyandı. Doğal olarak oluşan volkanik camdan yapılan keskin nesnelere, M.Ö. 7.000'de insanlar tarafından zaten kullanılıyordu. Romalı bir tarihçiye göre, ilk insan yapımı cam M.Ö. 5000 yılında bir sahilde tüccarlar tarafından tesadüfen üretildi. Ateşin yanında sodyumca zengin kayaların üzerine pişirme kapları yerleştirildi ve kaya yüksek ısı nedeniyle eridi, ardından kumla karışarak erimiş cam oluşturdu. M.Ö. 3.500'de Mezopotamya ve Mısır'da basit cam eşyalar bulundu. Sırlı çanak çömlek Mezopotamya'da tanıtıldı ve ardından Mısır, yaklaşık M.Ö. 1500'de cam eşya üreten fabrikalara başladı. Seramik üretimindeki ilk devrimlerden biri, M.Ö. 3500'de tekerleğin icadıydı. Tekerleğin kilin işlenmesinde kullanılması, fırıldak üzerine yerleştirilmiş stant üzerinde bir merkezkaç kuvveti yarattı. Bu kavram aynı zamanda çömlek fırlatma olarak da biliniyordu. Zaman geçtikçe seramik çanak çömlek geliştirdi ve Yunanlılar da M.Ö. 5. ve 6. yüzyıllarda seramikten yapılmış Attika vazolarını kullanmaya başladılar. M.S. 16. yüzyılda Orta Doğu ve Avrupa'da yaygın seramik türü toprak kapken, M.S. 600'de Çin'de Kaolin kilinden porselen dünyaya tanıtıldı (eternaltools.com).¹

İnsanın kili keşfi belki de ilk toprakta yürüdüğü gündür, sel ve yağmur tarafından yumuşatılan toprağın izini koruduğunu gözlemledi ve ısınmak ve yemeğini pişirmek için kullandığı ateşin doğası gereği yaktığı toprağında renk değiştirdiğini kızardığını, geçirgen olmayan hale dönüştüğünü ve sertleştiğini gördü. Sıvıları içine almak için yaptığı kaba işler, kaplar dünyanın ilk çağlarının sanat eserleri haline geldi. İçindeki sanat ilhamını insanoğlu çömleklere ve kaplara aktardı. İnsanoğlunun benzer deneyimleri benzer sonuçlara yol açtı böylece dünyanın birçok yerinde ortak kökene sahip buluntularla karşılaşmıştır. Düşüncelerini zahiri işaretlerle ifade etme fikri, sembollerle süslenmiş tanrı tapınaklarını yükselterek inanç meskenlerini inşa etmiş kollarını ve kaplarını süsleyen figürler, insanları memnun etmek için yerleştirilen heykeller daha iyisini yapmak, ahlakı ve akli yükseltmek için bırakılan iz saygı uyandıran öğretiler haline gelmiş uygulamalardır. İnsanoğlunun entelektüel

---

¹ (Kaynak: <https://www.eternaltools.com/blog/ceramics> Erişim tarihi: 09.01.2023)

gelişiminin arşivi niteliğinde olan antik kazılarında artmasıyla antik çağ öncesi göz önüne serilmiştir (Jacquemart,1873, s.3).

Görsel 1: Neolitik Dönem Ana Tanrıça heykelleri, Çatalhöyük (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

15. yüzyılda Avrupa'da 15,00°C'ye kadar çıkabilen yüksek fırınların cam, çimento, kimya ve seramik üretiminde kullanılması sanayide devrim yarattı. Gelişen teknolojiyle birlikte 'seramik' artık çimento ve cam gibi daha geniş bir malzeme grubunu da kapsıyor ve kil artık ana unsur olarak kabul edilmiyor. Seramik sanatının toprak, porselen, maiolica, raku, seladon ve stoneware, çömlek, sofrta, heykel ve çini gibi farklı formları vardır. Cam ve seramik, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana elektronik, medikal, termik santraller, otomotiv endüstrileri ve uzay bilimleri gibi birçok alanın ilerlemesine katkıda bulunmuştur. Mühendislik, elektronik ve diğer birçok endüstride kullanılan modern seramikler, inorganik ve metalik olmayan ürünlerden yapılabilir (eternaltools.com)²

Görsel 2:

Görsel 3:

Görsel 4:

Neolitik Dönem, Hayvan figürleri, Çatalhöyük, hacılar, Alacahöyük (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

² (Kaynak :<https://www.eternaltools.com/blog/ceramics> Erişim Tarihi: 09.01.2023)

20. yüzyılın ortalarına kadar seramik çalışmalarına koleksiyonerler, dekoratif sanatçılar ve sanat tarihçileri hâkim olmuştur. Çalışmaları sağlam ampirik araştırma ve sınıflandırma şemaları sağladı ve sonuç olarak, Godden'ın (1964) İngiliz çömlekçiliği ve porseleni üzerindeki imalatçı markaları ansiklopedisi ve Lehner'in (1988) Amerika Birleşik Devletleri için yaptığı benzer çalışma gibi, sürekli kullanışlılığı olan referans eserler ortaya çıktı. Bu tür çalışmalar, seramik üretimi veya içinde buldukları sosyal ve ekonomik bağlamlarla ilgili değildi ve seramik tüketimi, toplumun en üst katmanlarının sahip olduğu en iyi mallarla sınırlıydı. Seramik nesnelere, genellikle, yaratıcılarının algılanan becerilerini sergileyen ve onların yaratılışlarıyla çağdaş tasarım etkilerini gösteren objets d'art olarak görülüyordu. Nitelendirmeyle meşgul olma, kimin ne yaptığını bilme ihtiyacı ve az sayıda fabrikanın hak edilmeyen bir öneme yükselmesi, seramik endüstrisinin gelişimi hakkında çarpık bir görüş ortaya çıkardı. Bu nedenle erken literatür, eser açıklamalarının ötesine geçmek isteyen arkeologlar için sınırlı kullanım alanına sahiptir. Birleşik Krallık'ta, savaş sonrası dönemde 'orta çağ sonrası' arkeoloji geliştikçe ve büyük ölçekli kentsel kazıların sayısı arttıkça, en yeni maddi kültürün birçok yönden en az anlaşılan kültür olduğu çok geçmeden ortaya çıktı. 1963'te Orta Çağ Sonrası Seramik Araştırma Grubu kuruldu ve 1966'da ilgi alanlarını Orta Çağ Sonrası Arkeoloji Topluluğu'na genişletti. Bu çalışmanın kronolojik odağı (M.S. 1500'den 1750'ye), on altıncı ve on yedinci yüzyıl kaba eşya endüstrilerini ve ürünlerini inceleyen orta çağ sonrası seramik 'geçiş'i üzerine birçok çalışmaya yol açtı. Bu gelişmeler, 16. yüzyıldan itibaren Avrupa seramik üretiminin gelişiminin çok daha net açıklamalarını mümkün kıldı. Bu yeni hesaplar, fabrika ürünlerinin üretim alanlarında veya seramik 'atıkları' birikintilerinde geri kazanılmasından fırınların, atölyelerin ve üretimle ilgili malzeme yelpazesinin kazılmasına kadar uzanan üretim alanlarının arkeolojik araştırmalarıyla destekleniyor. Arkeolojik seramikler, çeşitli coğrafi ölçeklerde ticaret için kanıt olarak özel bir öneme sahiptir. Genellikle belirli bir üretim kaynağına kadar izlenebilirler ve üretim sonrası yaşamları, belgesel araştırma ile kazılan dağıtım modellerinin incelenmesi birleştirilerek çizilebilir. Bu tür bir çalışma, bu tür ticaretin gerçekleştiği ekonomik bağlamların geniş bir şekilde anlaşılmasını, tercihen üretim alanlarından elde edilen arkeolojik kanıtlarla desteklenen, imalat merkezleri tarafından üretilen mallar hakkında bilgi sahibi olmayı ve çeşitli yerel yerleşim yerlerinden seramik

topluluklarını inceleme isteğini gerektirir. Geniş bir coğrafi alan batık kazılarında çıkarılan seramikler üzerine yapılan çalışmalar, özellikle uluslararası ticaretin doğasını anlamada yararlı olmuştur (Barker, Majewski, 2006, s.205-207).

20. yüzyılın ortalarında Rodin, Renoir, Ganguin ve Picasso'nun katılımı veya etkisiyle başladı. Peter Voukos, çağdaş seramik sanatının başlangıcına damgasını vuran Los Angeles Sanat Koleji'nde "Otis devrimi"ni başlattı. (Banpo Kültürü) Çin, 8000 yıllık seramik geçmişine sahiptir. "Çömlekçilik" veya "çanak çömlek" eski Çin'de hem porselen hem de çömlek için kullanılan bir kelimeydi. Chun-Qiu dönemine (yaklaşık 2000 yıl önce) ait bir teknoloji el kitabı olan "Kao Kung Chi", "toprağı çömlek haline getirmeyi", "kili eşyaya dönüştürmeyi" kaydetti. Metaller kullanılmaya başlanmadan önce atalarımız için çömlek en iyi araç gerekti. Atalarımız ateşe tapıyorlardı, suya ihtiyaç duyuyorlardı, toprak, su ve ateşin yarattığı sonuçları tesadüfen keşfettiler ve bu da onlara yeni bilgiler getirdi. Daha iyi bir yaşam ve daha fazla bilgi peşinde koşmak için atalarımız, masumiyetleri ve sadelikleri ile ilk iyi zaman çömlekçiliğini geliştirdiler. Çeşitli zamanlarda, yerlerde ve kabilelerde, Yangshao Kültürü, Majiayao Kültürü, Dawenkou Kültürü, Machang Kültürü, Longshan Kültürü vb. gibi aynı özelliklere sahip çeşitli kültürler vardı çocuksu, kaba ve basit (Ziyuan, i- caa.org).³

2.1. Türk Seramik Sanatının Tarihsel Gelişimi

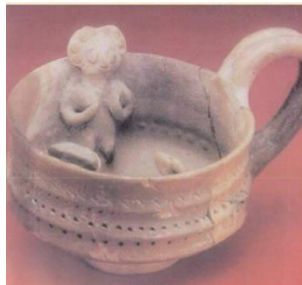
M.Ö. 9000- 7000 yılları arasında dünyanın farklı bölgelerinde tarım ve hayvancılık için uygun bir süreç geçirmiştir. Anadolu'nun güneyinde yapılan kazı çalışmaları 7300- 6750 yılları arasındaki seramiksiz yaşamı yansıtan köy topluluğu Çayönü, Diyarbakır'dır. İlk kerpiç M.Ö. 7000'de kullanılmış ve kil dönemi kapanmış pişmiş kil ve seramik üretimine başlanmıştır. Bu dönemde üretilen seramikler sadece bir adet üretilmiştir. Pişirim teknikleri nedeniyle iç kısımlar kırmızı dış kısımlar siyahtır. Neolitik Dönem erken ve geç olmak üzere ikiye ayrılır. Anadolu'nun Neolitik Çağı öncesi merkez ise Çatalhöyük'tür. Yerleşik düzen inanç ve yaşam biçimlerine doğrudan etki ederek ritüel ve gelenekleri av geleneklerinin yerini almıştır. Ana

³ (Kaynak:<http://www.i-caa.org/en/UploadFiles/2012410111744356.pdf> Erişim Tarihi 05.07 2022)

Tanrıça inancına ait pişmiş topraktan yapılmış küçük kadın figürü heykelciği ve duvar resimlerinde kendini gösterir. Neolitik Dönem öncesi seramik özelliği elle şekillendirilmiş ve tek renkli kalın cidarlı, el yapımı zor şekiller Neolitik Dönem sonrası ise kuru tarım ürünlerinin yaygınlaşması ile cidar kalınlığı, elle şekillendirilmesi fazla ateşleme sonucu kahve rengi, gri açık kahve rengi ve krem üzerine kırmızı bezemeli kaplarda form özelliği olarak insan başlı ve hayvan formunda kaplara bu dönemde rastlanır. M.Ö. 5600- 3500 yılları arasında bakırın kullanılmaya başlanması ile bu dönem Kalkolitik Çağ olarak adlandırılmıştır. Bu dönemin en önemli yerleşim merkezi Hacılar'dır. Parlak yüzeyli, tek lifli çanak, çömlek, büyük vazolar, dikdörtgen çömlekler ve kaseler testiler, ana tanrıça heykelcikleri, boyunlu ve sivri karınlı testiler, dikenli çömlekler kazıma ve oyma ile bezenmiş meyve tabakları, kupa ve testiler bu döneme aittir. M.Ö. 3000- 1200 yılları arasındaki dönem seramik örneklerine Tarsus Gözlükule Höyüğü'nde, Orta Anadolu Alacahöyük Hitit yerleşim bölgesinde görülür. Parlak siyah kabartmalı, kanallı yüzeye sahip tencerelere rastlanır, dairesel gaga ağızlı testiler bu döneme aittir. Kavimler Göçü ile M.Ö. 850- 580 yılları arasında Elâzığ çevresinde Urartu Medeniyeti hâkim olmuştur. Urartu çömlekleri çark şeklinde perdahlı ve tek renkli çömleklerdir. Çini kaplarda kazıma ile elde edilen dekorlar görülür (Apaydın, 2009, s.3-12).

Görsel 5:

Görsel 6:

Görsel 7:

Neolitik Dönem, çömlek, Çatalhöyük (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

Türkiye'nin doğusunda yukarı Fırat kıyısındaki kırsal Aşvan Kale alanı 1968 ile 1972 yılları arasında kazıldı. Burada İngiliz kazıcılar, ikincisi 13.-14. yüzyıllara tarihlenen üç orta çağ yerleşimi ortaya çıkardılar. Bu yerleşim tabakasının kazılan kısmı, fırınları, çukurları ve sarnıcıyla neredeyse tamamen çömlek atölyesinden oluşuyordu. Kazı yapanlar, kazıyıcılar oldukça makul bir şekilde bu tür çömleklerin

Aşvan'da üretildiğini varsaydılar. Çanak çömlek parçalarının birçoğunun dekorasyonu, Hristiyan ve İslam devletlerinin topraklarında bulunan sitelerinkine benziyordu, ancak sözde epigrafiden İslami kıyafetli figürlere kadar değişen islami motiflerle süslenmiş yerel olarak üretilmiş bazı çanak çömlekler vardı. Aşvan'da bulunan özel bir kâse parçası, giyimi, başlığı, duruşu ve fizyonomisi dönemin İslami güzellik ve zarafet ideallerine uyan aşık bir çifti temsil etmesi, figürlerin tasvir edilen mahkeme sahnesinden eşsiz bir akıcılıkla icra edilmesiyle dikkat çekicidir. Bu seramik atölyesinden islami motifler taşıyan kapların az olması nedeniyle çömlekçilerin kendilerinin de Müslüman olduğunu varsaymak yanlış olur. Kazıcının işaret ettiği gibi, burada bulunan domuz kemikleri ve Hristiyan küçük buluntularına göre, Orta Çağ'a ait Aşvan sakinlerinin kendilerinin Hristiyan oldukları anlaşılmaktadır. Ankara Etnografya Müzesi'ndeki ikinci kâse için herhangi bir bağlam bilgisi yoktur, ancak islami tarzdaki sarayın iç mekanının ve İslami tarzdaki aşık çiftin temsilleri, sonuncusunun bulunduğu yerde üretilmiş olması muhtemel olan kırsal bağlamlarda bulundu. Yollar önermenin yanı sıra elit mimari ve kültüre ait fikirlerin daha geniş bir nüfusa yayıldığı bu kaseler, sanatsal unsurları katı bir şekilde islami olarak tanımlama tehlikesini göstermektedir. O zamanlar Sicilya'dan İstanbul'a ve Ani'ye kadar Hristiyan saraylarında islami tarzda saray mimarisi için bir moda vardı ve seramik, saray mimarisi ve saray kültürü fikirlerinin yayılma yollarından sadece birini oluşturuyor. Bir sonraki ve son test vakasının örneklediği gibi, o zamanlar, Hristiyan ve Müslüman seçkinlerin saray kültüründe islami olandan islami olmayı ayırt etmek zordu (Vroom, 2015,s. 249).

Görsel 8 :

Görsel 9:

Görsel 10:

Neolitik Dönem kapları, Çatalhöyük (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

2.2. Seramik Pişirim Teknikleri

2.2.1. Geleneksel Pişirim Teknikleri

Seramik pişirim teknolojilerinin temeli etnoarkeolojik malzemelere dayanmaktadır; saf arkeolojik malzemeler üzerine yapılan araştırmalarda, şenlik ateşi veya kil kabuklu fırınlar üzerinde çok az çalışma var. Arkeolojik kazılarda bulunan en eski çanak çömlekler genellikle çanak çömlek fırınlarıyla birlikte ortaya çıkmadığından, şenlik ateşi teknolojisine ilişkin etnoarkeolojik kanıtlara atıfta bulunarak, bilim adamları genellikle seramik fırınlarının icadından önce burada hemfikirler. Çanak çömlek yakmak için şenlik ateşlerinin kullanıldığı bir aşamaydı. Çanak çömlek fırınları ve şenlik ateşleri yapı olarak temelde farklıdır. Her şeyden önce, açık havada pişirilen yapılarda bir yalıtım tabakası yoktur ve kil kabuklu fırınların kil tabakası bile ısı koruma etkilerinde çok sınırlıdır, oysa tam teşekküllü çanak çömlek fırınlarının yapısı ısı yalıtımı sağlar ve ısıyı içeride hapseder. İkincisi, çanak çömlek fırınlarının ana özelliği, pişirme odası ile istifleme odasının mekansal olarak ayrılmasıdır. Her iki özelliğin de çömlek pişiriminde fırının performansı üzerinde olumlu etkisi vardır. Daha spesifik olarak, seramik fırınları çömlekçilerin üç temel gereksinimini karşılayabilir: pişirme atmosferini ve sıcaklığı daha iyi kontrol etmek, daha yüksek sıcaklıklara ulaşmak ve yakıt verimliliğini artırmak. İster kerpiç tuğlalardan inşa edilmiş olsun, ister doğrudan bir uçurum veya zemine kesilmiş olsun, bu yalıtım katmanları fırının ısıyı korumasına yardımcı olmada etkilidir. Fırın yapısının kendisi çömlekçinin sıcaklığı kontrol etmesine yardımcı olur ve daha yüksek sıcaklıklara ulaşmasını sağlar. Buna karşılık, şenlik ateşlerinin üzerini kaplayan yalnızca ince bir yakıt tabakası vardır. Fırınsız pişirme durumunda, ürün yüzeyinde lekelerin oluşmasını önlemenin birçok yolu vardır. Örneğin, daha küçük tekneler daha büyük teknelerin içine yerleştirilebilir, böylece küçük tekneler yakıtla doğrudan temas etmeyecektir. Diğer bir seçenek de seramiği soğumadan ateşten alıp, lekelerin oksitlenebileceği açık havada soğumaya bırakmaktır. Ayrıca, büyük otçulların gübresi yakıt olarak kullanılırsa, bu yakıt gevşek ve gözenekli olacak ve çok fazla oksijen içerecek, bu nedenle çanak çömlek ile doğrudan temasa geçmeden yanacak ve böylece kararmayacak. Fırınsız pişirim teknolojisi için arkeolojik kanıtlar uzun bir süre

boyunca, fırınsız pişirim teknolojisine dair kanıtlar yalnızca etnoarkeolojik gözlemler aracılığıyla elde edilebilirken, arkeolojik kanıtlar yoktu. Her şeyden önce, bazı fırınsız pişirim türleri geride görünür izler bırakır, ancak bunları nasıl tanımlayacağımızı öğrenmemiz gerekir. Pişirme deneyleriyle yapılan analogiler ve bunların arkeolojik buluntularla karşılaştırılması, çok sayıda çanak çömlek parçası, odun kömürü ile karıştırılmış gri kül tabakaları, duvarlarda ve çukurların dibinde kırmızı yanmış kil, pişmiş kil kabuk parçaları ve seramik üretimi ile ilgili diğer buluntular, kil kabuklu fırının bir çukur içinde pişirildiği gösterilebilir; ancak kil kabuk kullanılmayan yüzeyde fırınsız pişirim tekniklerinin malzeme izleri bir süre sonra kaybolacak ve kalıntıları sıradan bir ocaktan farklı olmayacak tanımlamayı özellikle zorlaştırmakta. İkinci olarak, pişirilen ürünler, yani seramiğin belirli özellikleri, fırın dışı pişirim süreçlerinin belirlenmesi için göstergeler olarak kullanılabilir. Örneğin, pişen ürünler yakıt ve alevle doğrudan temas halinde olacaktır, bu nedenle yüzeyleri genellikle lekeler ve alacalı bir renk gösterecektir (Guo, 2017, s.181-182). Bireysel sanatsal ifadeyle uğraşan biri olarak 'sanatçı-çömlekçi' kavramı, Birleşik Krallık'ta 19. yüzyılın sonlarına kadar ortaya çıkmadı. O zamana kadar ülkenin seramik üretimi ya günlük kullanım ya da hatıra amaçlı geleneksel çömlekler yapan küçük esnaf atölyelerinden ya da tasarım ve yapımın ayrı işler olduğu daha büyük endüstriyel çömleklerden geliyordu. Ancak, 'çömlekçi sanatçı' terimi bir kendi kaderini tayin etme duygusu çağrıştıran gibi görünse de böyle bir kişi muhtemelen küçük bir fabrikada başkalarıyla iş birliği içinde çalışıyordu. Başlıca fark, yaptıkları veya süsledikleri öğelerin kendi tasarımları olması ve imzalanmaları veya kişinin işaretini veya mührünü taşımalarıydı.' Nisan 2018 İngiliz Sanat ve El Sanatları ' hareketiyle bağlantılı olan William De Morgan, çömlekçilik endüstrisi dışında çalışan ilk bağımsız sanatçı-çömlekçilerden biriydi. İtalyan Rönesansı ve Türk İznik çömlekçiliği onun başlıca üslupsal etkileri arasındaydı (Peters, 2018, s.1).

2.2.1.1. Bisküvi Pişirim

Çanak çömlek yapımında "bisque", bir kez pişirilmiş ve kilde kimyasal olarak bağlı su kalmamış eşyayı ifade eder. Bisque, kil gövdesi henüz olgunluğa erişmemiş olsa da gerçek bir seramik malzemedir. Bu aşamaya bazen bisküvi veya bisküvi de

denir. Bisqueware, bisküviye tabi tutulmuş, yani ilk kez pişirilmiş kaplar için kullanılan terimdir. Kaplar bisküvi eşyası olarak da adlandırılabilir. Bisküvi yapmak kili ilk kez pişirmektir. Bisküvi ateşi ilk ateşlemedir ve genellikle yalnızca 1720 ve 1835 derece F veya 945 ve 1005 derece C koniler arasındadır. Ancak bazen bir kil, çömlekçinin kullanmak istediği sırdan daha yüksek bir sıcaklıkta olgunlaşır. Bu durumda, bisküvi pişiriminin sıcaklığı daha düşük sıcaklıkta sır pişirimi ile daha yüksek olabilir. Ateşlemeden önce, nesnelere kemik kuruluşuna sahip olmalı ve dokunulamayacak kadar soğuk olmamalıdır; bu, hala ateşlenecek kadar kuru olmadıklarını gösterir. Bisküvi ateşine bazen bisküvi pişirme denir (thesprucecrafts.com)⁴.

2.2.1.2 Sırlı Pişirim

Seramik ürünlerin eşsiz olmasını sağlayan ve kimyasal maddelerin bileşenlerin çamurun yapısındaki bileşenlerin farklı tepki vermesidir. Bu da çalışmanın benzersiz olmasını sağlar. Genellikle sıralama bisküvi pişiriminin ardından uygulanan pişirimdir. Tek pişirim genellikle dekoratif ürünler için tercih edilir. Seramik çamurlarının pişirilmesi yüksek ısıya çıkması dayanıklılığı artırır aynı sır pişiriminde yüksek ısıya çıkabilir. Sır uygulaması esnasında belirli bir yüksekliğe çıkmazsa sır olgunlaşmaz. Eğer yüksek ısıya maruz kalırsa sır tabakasının zarar görmesine incelmesine neden olur. Seramiğe uygulanan sırların eriyip seramikle bütünleşmesi farklı pişirim sıcaklıkları düşük derece, orta doğru bir sıcaklık seviyesine çıkmasını gerektirir. 100-1080 C Düşük derece sır pişirimidir. Genelde ekonomik ve güçlü renkler elde edilmesi sebebiyle tercih edilir. 1100-1180 C’li sırlar orta derece sır pişirimi aralığıdır en çok tercih edilen sıcaklık aralığıdır elektrikli endüstriyel fırınlar bu aralığa kolayla çıkabilirler. 1200-1280 C’li sırlar Yüksek dereceli sır aralığı olarak bilinir uygulanı sırların sağlamlığı işlevselliği arttırdığı için tercih edilir. Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle pastel renklerin yanı sıra canlı renklerde tercih edilir.

Bir sırnın kimyasal ve faz bileşimi, iki ana faktörün sonucu olarak glast pişirme sırasında değişme eğilimindedir. Birincisi, sır bileşenlerinin bir kısmının yüzeyden

⁴ (Kaynak: <https://www.thesprucecrafts.com/bisque-2745994> Erişim Tarihi: 01.09.2022)

buharlaşmasıdır. Ancak kurşun ve bor içermeyen yüksek sıcaklık sırlarında uçuculuk sınırlıdır. Sır bileşimindeki değişikliğin bir başka nedeni de sır-kütle arayüzünde meydana gelen etkileşimlerdir. Glost pişirme, tepe sıcaklığına yaklaştığında, sır sıvı hale gelir ve alttaki seramik gövde ile reaksiyona girer. Daha sonra kimyasal türlerin vücuttan sır içine difüzyonu vardır ve bunun tersi de geçerlidir. İyonların bu iç difüzyonu, arayüz üzerindeki elementlerin dağılımında bir değişikliğe ve farklı arayüz morfolojilerine sahip yeni fazların yaratılmasına neden olabilir. Sır ve gövde arasındaki etkileşimler şu şekilde karakterize edilebilir: oluşan tüm yeni fazları tanımlayarak ve arayüzün son morfolojisini belirleyerek ilgili öğelerin uzamsal dağılımını belirlemek. Glost pişirme sırasında meydana gelen sır-yapı etkileşimleri birkaç değişkene bağlıdır. Bunlar, bünyenin ve sırnın bileşimini, sır tabakasının kalınlığını, en yüksek glast pişirme sıcaklığı ve ıslatma süresini, işleme yolunu (bir veya bir kez) içerir. Sırnın fritlenmiş olup olmadığı ve ne dereceye kadar pişirildiği, erimiş sırnın viskozitesi ve gövde ve sır bileşenlerinin karşılıklı çözünürlüğüdür (Kara, Stevens, 2002, s.1095).

2.2.1.3. Dekor Pişirim

Seramik dekorlama renklendirilmesi için kullanılan boyalar metal oksitler veya oksitlerin bileşiminden elde edilir. Metal oksitlerin kullanım amacı seramiklerin yüksek sıcaklıkta pişirilmesi sonucu daha kalıcı sonuçlar elde etmek içindir. Bu oksitlerden elde edilen pigmentlerin etkileşimi sonucu pişirme yöntemi sıcaklık derecesi ile yeni dokular elde edilir. Bünye içindeki seramik çamurunun renklendirilmesiyle, astar olarak doğrudan yüzeye uygulanır, sır altı boyalar ise farklı oranlarda kullanılır. Oksitler uygulama alanlarına göre çeşitlilik gösterir.

2.2.2. Alternatif Seramik Pişirim Teknikleri

2.2.2.1. Raku Pişirim

Raku, geleneksel olarak Japon çay törenlerinde kullanılan bir Japon çömlek türünden geliyordu. Çoğu zaman çay kaseleri şeklinde. Geleneksel olarak fırlatılmak yerine elle şekillendirilmesiyle karakterize edilir. Düşük pişirme sıcaklıklarından, kurşun sırlardan ve parçaların hala sıcakken fırından çıkarılmasından kaynaklanan

oldukça gözenekli kaplar. Geleneksel Japon işleminde, pişmiş raku parçası sıcak fırından çıkarılır ve açık havada soğumaya bırakılır. Raku eşyası geleneğinde, Raku ailesi üyeleri veya baş ailenin atölyesinde çıraklık yapan hamallar yan fırınlar kurmuşlardır. 18. yüzyılda bir kılavuzun yayınlanmasından sonra, diğer çömlekçiler veya çay uygulayıcıları tarafından diğer stüdyolarda da raku eşyası yapıldı. Raku seramiği, Japon seramik tarihinin gelişmesinde önemli bir noktaya değindi, çünkü o, bir mühür işareti kullanan ilk eşyaydı ve yapımcı ile hami arasındaki iş birliğine ilk odaklanandı. Eşyayı yanıcı malzeme ile dolu bir kaba yerleştirmeye yönelik bilinen teknik, geliştirilmiş bir raku uygulamasıdır. Dünya çapındaki çağdaş çömlekçiler modifiye raku tekniklerine sahiptir. Raku, 1950'lerin sonlarında Amerikalı Paul Soldner'in yardımıyla batılı çömlekçilerde popüler oldu. Amerikalı çömlekçiler, çömlekleri hızlı bir şekilde yüksek sıcaklıklara kadar ısıtarak ve hızla soğutarak, ama aynı zamanda kendi raku tarzlarını yaparak normal pişirme sürecini sürdürdüler. Japonya'da raku eğitimi almış olan Warren Gilbertson, Chicago Sanat Enstitüsü'nde çalışmalarından oluşan bir sergi sundu. Çalışmaları büyük ölçüde simüle olmasına rağmen, Japon raku çay kaselerinin yapımına dikkat çeken ilk kişilerden biriydi. Amerikan tarzı raku, özellikle pişirim sonunda eşyanın fırın dışında tütsülenmesiyle elde edilen siyah yüzeydir. Diğer yenilikler arasında, kızgın kabın soğuk suda söndürülmesi, parlak ve çok renkli bakır lüsterlerin üretilmesi, dumanın nüfuz etmesiyle sırtın zorla çıkırdaması, siyah metalik bir dekoru çevreleyen beyaz çizgi halesi veya hayalet görüntüsü yer alır. Bazen olağandışı bir sarı mat yüzeyle sonuçlanır yada bakır yüzeyle . Amerikan rakusu da geleneksel çay kasesi yerine şekiller kullandı. Amerikalı çömlekçiler raku yapımında Japon meslektaşlarından daha deneysel ve yaratıcı olabilirler. Ayrıca, rakunun yapılma hızı kendiliğindenliğe izin verdi ve eski faydacı yüksek sıcaklık geleneğinin katı kontrolünden yeni özgürlükten yararlanan yeni şekillerin yaratılmasına yol açtı (sipringer.com).⁵

Raku seramik, geleneksel Japon seramik sanatından geliştirilen bir tekniktir. Raku seramik, düşük ateşte pişirilen ve sonuçta benzersiz ve organik bir görünüm

---

⁵ (Kaynak : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-91803-7_13#Sec1 Erişim Tarihi: 23.10.2022)

kazanan seramikler yaratmak için kullanılan bir tekniktir. Raku seramik pişirimi, genellikle özel bir fırın kullanılarak yapılır. Raku fırınları, kil kapların yerleştirilebileceği bir hazne ve yakma odası içerir. Bu fırınların sıcaklığı, genellikle 800 derecedir. Bu sıcaklıklarda pişirme işlemi, seramiklere benzersiz bir görünüm ve dokunuş 1000 derece arasındadır kazandırmak için geleneksel olarak yapılan bir dizi adımdan oluşur.

İlk adım, seramik parçalarının şekillendirilmesi ve kurutulmasıdır. Seramikler, el veya çark gibi bir teknikle şekillendirilir ve ardından tamamen kuruması için bırakılır. Kurutulmuş seramik parçaları, yüzeylerine renk ve dokunuş katmak için sır veya glaz kaplaması yapılır. Daha sonra, seramik parçaları özel bir raku fırınına yerleştirilir. Fırın, yaklaşık 20-30 dakika boyunca ısıtılır ve seramikler sıcaklığa maruz kalır. Ardından, kil kaplar özel bir tutamakla fırından çıkarılır ve hızla bir yalıtım malzemesi içine yerleştirilir. Bu adım, raku seramiklerin özgün görünümünü oluşturan birkaç faktörden biridir. Seramiklerin hızlı bir şekilde soğuması, çatlama veya parçalanmaya neden olabileceği için bu işlemi yapmak oldukça dikkat gerektirir. Seramiklerin yalıtım malzemesinde soğutulması işlemi tamamlandıktan sonra, kil kaplar çıkarılır ve temizlenir. Seramiklerin yüzeyindeki kaplama, sıcaklığa maruz kalarak çatlar ve seramiklerin yüzeyinde özgün bir krater veya çatlak oluşmasına neden olur. Raku seramik pişirimi, benzersiz ve organik bir sonuç elde etmek için birçok faktörün bir araya gelmesini gerektirir. Seramiklerin şekli, kaplaması, fırın sıcaklığı ve soğutulması gibi faktörler, sonuçta elde edilen görünümü belirler. Bu nedenle, her raku seramik parçası benzersiz ve özgündür.

Görsel 11: İ. Vefa İrdelp, Nostalji, Raku tekniği, Döküm Yöntemi ile şekillendirme, 2018 (Kaynak:<http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/i-vefa-irdelp/#gallery-1> Erişim Tarihi: 22.05.2021)

Raku seramik, bir çömlekçilik teknolojisi olarak 16. yüzyılda Japonya'da geliştirilmiştir. Bu teknoloji, yüzeylerinde sıra dışı ve güzel çatlaklar, çizgiler ve renkler olan seramik ürünler üretmek için kullanılır. Raku seramiği, "raku" olarak adlandırılan ve düşük sıcaklıkta pişirilen bir seramik türüdür. Raku seramik pişirimi, seramik ürünlerin pişirilmesi sırasında çok düşük bir sıcaklıkta gerçekleştirilir. Bu sıcaklık, ürünlerin parlak ve renkli bir yüzey oluşturması için önemlidir. Raku seramik yapımı için özel bir kil kullanılır. Seramik ürünlerin şekli, boyutu ve tasarımı, üreticinin tercihine bağlı olarak farklı olabilir. Seramik ürünlerin hazırlanması, şekil verme, kurutma, sırlama ve tekrar kurutma işlemlerinden oluşur. Raku fırını, bir gaz veya ahşap fırınıdır. Fırın, seramik ürünlerin sadece ısıtılması için kullanılır ve ürünlerin özel bir teknikle pişirilmesi için hazırlanır. Raku fırınında sıcaklığın ısıtma işlemi boyunca kontrol edilmesi gerekmektedir. Seramik ürünler, raku fırınına yerleştirilir ve fırın yakılır. Fırının içindeki sıcaklık ısıtıldıkça artar ve seramik ürünlerin sıcaklığı da artar. Seramik ürünler, yaklaşık 800-900°C sıcaklığa ulaştıkça, özel bir teknikle fırından alınır. Ürünler, hemen ardından özel bir çamur kaptaki soğuk suya batırılır. Raku seramik, geleneksel Japon seramik sanatından geliştirilen bir

tekniktir. Raku seramik, düşük ateşte pişirilen ve sonuçta benzersiz ve organik bir görünüm kazanan seramikler yaratmak için kullanılan bir tekniktir.

2.2.2.2. Sagar Pişirim

Hammaddeden çömlek yapıp sırsız olarak perdahlama geleneğinin geçmişi binlerce yıl öncesine kadar gitmektedir. Saggâr'ın da kendine has bir tarihi var. Saggâr, pişirme işlemi sırasında bir fırın içinde pişirilen eşyayı çevrelemek veya korumak için kullanılan bir kaptır. Geleneksel olarak, sarkmalar öncelikle şamottan yapılırdı. Saguâros, eşyayı açık ateşten, dumandan, gazlardan ve fırın kalıntılarında korumak veya korumak için kullanılmıştır. İsim, koruma kelimesinin kısaltılmış halidir. Çin, Kore, Japonya ve Birleşik Krallık da dahil olmak üzere saggâr kullanımı yaygındır. Saggârlar, seramik üretiminde, eşyayı doğrudan alev temasından ve fırın kalıntılarının neden olduğu hasardan korumak için hala kullanılmaktadır (dilucaceramics.com)⁶.

2.2.2.3. Sepet Pişirim

Sepet seramik pişirimi, genellikle geleneksel seramik pişirme tekniklerinden farklı olarak, doğal bir yakma yöntemi kullanır. Seramik parçaları özel olarak hazırlanmış bir sepet içinde yerleştirilir ve bir fırında pişirilir. Bu yöntem, seramik parçalarının düşük sıcaklıkta pişirilmesini sağlar ve sonuçta benzersiz ve organik bir görünüm elde edilir. İlk adım, seramik parçalarının şekillendirilmesi ve kurutulmasıdır. Seramikler, el veya çark gibi bir teknikle şekillendirilir ve ardından tamamen kurumaları için bırakılır. Kurutulmuş seramik parçaları, yüzeylerine renk ve dokunuş katmak için sır veya glaz kaplaması yapılır. Daha sonra, seramik parçaları özel olarak hazırlanmış bir sepet içinde yerleştirilir. Sepetin yapısı, seramik parçalarının düzgün bir şekilde pişirilmesini sağlar ve seramik parçalarının birbirine temas etmesini önler. Sepetin içindeki seramik parçaları, yaklaşık 800-1000 derece arasındaki düşük sıcaklıkta pişirilir. Bu düşük sıcaklık, seramik parçalarının organik ve benzersiz bir görünüm kazanmasını sağlar. Seramik parçaları sepet içinde pişirildikten sonra, sepet özel bir yalıtım malzemesi içine yerleştirilir ve yavaşça

⁶ Kaynak: <https://www.dilucaceramics.com/blogs/techniques/saggâr-firing> Erişim Tarihi: 11.09.2022)

soğutulur. Bu adım, seramik parçalarının çatlamasını veya kırılmasını önler ve sonuçta organik bir görünüm sağlar.

Görsel 12: Ceramicon etkinlikleri, Sepet Pişirim ürünleri, 2016, Kaynak: <https://www.facebook.com/363585697078787/photos/pb.100064967621874.-2207520000./828264077277611/?type=3> Erişim Tarihi: 26.02.2021)

2.2.2.4. Tuz Pişirim

Tuz Pişirim, sırlanmayan seramik nesnelerin yüksek derecede ısıya maruz bırakılması ile seramik nesnenin perdahlanmasını sağlayan bir tür buhar üretmek için kullanılan tuzun verildiği bir süreçtir. Tuzdaki sodyum ve kilin içerdiği silika ve alüminyum birlikte nesnenin perdahlanmasını ve üzerinde cam oluşturmak üzere birleşir. Yüksek oranda silika içeren gövdeler daha iyi sırlanır. Tuzlu sırn tarihsel sürecine bakıldığında ise mermersi görünüme sahip alacalı yüzey desenine sahip eserlerle karşılaşılır (digitalfire.com)⁷

⁷ (Kaynak: <https://digitalfire.com/glossary/salt+firing> Erişim Tarihi:17.04.2022)

Görsel 13: Tuz pişirim örneği (Kaynak: <https://digitalfire.com/glossary/salt+firing>
Erişim Tarihi:17.04.2022)

2.2.2.5. Pit Pişirim

Pit pişirme, seramik malzemenin toprakla temas halinde kapalı bir çukura yerleştirilerek pişirilmesini içerir. Malzeme, ateşli bir yakıtla yakılır ve çukurun kapatılması ile ısı, malzeme içinde tutulur. Bu yöntem, seramik malzemelerin yüzeyinde doğal desenler ve renkler oluşturur. Pit pişirme, sıradışı ve benzersiz seramik parçaları üretmek isteyen sanatçılar tarafından sıklıkla kullanılan bir yöntemdir.

Kuru yapraklar veya toprağa yığılmış dallar gibi organik yanıcı maddelerle kaplı seramik ürünlerin pişirilmesi. Çukur pişirme, günümüzde kullanılan kamara tipi fırınların ilk örneklerinden biridir. Önemli bir yeniliktir ve teknolojik gelişmenin örneklerinden biridir. Günümüzde endüstriyel amaçlı kullanılmamakla birlikte, pişirilmesi sırasında oluşturduğu renk etkisinden dolayı sanatsal alanda kullanılmaktadır. Bu tekniğin eski bir pişirme yöntemi olmasına rağmen, kapsamlı bir planlama ve hazırlık gerektirdiğini bilmek önemlidir. Çukurun yerleştirileceği alanın seçimi, ocakta bulunacak işlerin toplam hacmi, ocağın büyüklüğü, ulaşılabilecek sıcaklık,

pişim içindeki ısı dağılımı ve tümü kullanılacak yanıcı maddelerin miktarları tek tek hesaplanmalıdır. Ateşleme sırasında alevlerin 3-4 metreye kadar çıkabileceği göz önünde bulundurularak, ağaçlık alanlardan kaçınılmalı ve alandan çalılıklardan arındırılmalıdır. Çukurun açılması için ekskavatör kullanılması zaman ve insan gücü kaybını önleyecektir. Pişirim sırasında ulaşılması gereken sıcaklık 900–1000°C olarak belirlenmiş ve bunun için açılacak ideal çukur büyüklüğü 100–120 cm derinlik, 120–150 cm genişlik ve 200–300 cm uzunlukta olmalıdır. Daha küçük boyutlu çukurlarda bu sıcaklığa ulaşmak zorlaşır çünkü çukurun boyutu odun kapasitesini etkiler ve bu da yanma süresini etkiler. Fırın atmosferi elde edilemez. Bu nedenle çukurda pişirilecek seramik eserler 1000°C'ye kadar bisque pişirilmelidir. Bu sayede pişmemiş işlerin ısı farklarından dolayı çatlama ve kırılma risklerinin önüne geçilebilir. Ayrıca pişirim sırasında oluşan boşluklar nedeniyle işlerin üzerine düşebilecek odun parçaları da işleri kırmaz. Çukurun dikdörtgen planlı olarak kazılması ve uzun kenarının rüzgâr yönüne paralel konumlandırılması, çukur içerisinde hava akışının sağlanması açısından önemlidir. Hava akışı kısa kenarlarda karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki adet huni ile sağlanmaktadır. 10–12 cm çapında ve 100 cm uzunluğunda metal borular kullanılması önerilir. Ateşleme sırasında boruların sabitlenmesi önemlidir. Pişirim sırasında borulardan sadece biri çukur içinde kayarsa pişim sona erer. Kaymanın engellenmesi için düzenek kurulması gerekir. Ocak ateşinde renklendirme için tuzlu su ve metal tuzların karışımı solüsyonlar hazırlanır. Kumaş, ip ve solüsyonu emebilen organik maddeler ile seramiklerin üzeri kaplanır hatta teması tel ve folyo parçaları ile sarılarak gerçekleştirilir. Bu işlem paketleme işlemidir. Paketlenmemiş seramiklerde bu etki zayıf olacaktır (Marasalı, Isitman, 2012, s.48-50).

2.2.2.6. Mikrodalga Pişirim

Mikrodalga pişirme, seramik malzemenin bir mikrodalga fırında pişirilmesini içerir. Bu yöntem, diğer yöntemlere kıyasla daha hızlıdır ve sıcaklık daha kolay kontrol edilebilir. Mikrodalga pişirme, küçük seramik parçalarının üretimi için idealdir.

2.2.2.7. Fırın Pişirim

Fırın pişirme, seramik malzemenin pişirilmesi için en yaygın kullanılan yöntemdir. Fırınlara, elektrik veya doğal gaz ile çalışabilirler. Pişirme süresi, malzemenin kalınlığına ve fırın sıcaklığına bağlı olarak değişebilir. Fırın pişirme, malzemenin üzerindeki nemin ve organik maddelerin çıkarılmasını sağlar ve malzeme sertleşir. Fırın pişirme yöntemi, çömlekçilik, porselen ve kiremit üretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır.

2.2.2.8. Obvara Pişirim

Raku Pişirim, oksidasyon ve indirgeme pişirim metotlarından daha az bilinen bir pişirim yöntemidir. Obvara Pişirim Raku Pişirim tekniğine benzerliği ile Çömleğin sıcakken fırından çıkarılmasıdır. Fırından sıcak çıkan çömlekler önce özel bir Obvara solüsyonuna daha sonra suya daldırılır. Obvara Baltık Raku olarakta bilinir. Bu teknik Letonya'da 'sertleşmiş seramik' veya 'kararmış çömlek' olarak bilinir. Obvara tamamen dekoratif amaçlı değildir, nemi çok iyi emer bu sebeple yemek pişirmek içinde kullanılır (thesprucecrafts.com).⁸

---

⁸ (Kaynak: <https://www.thesprucecrafts.com/obvara-firing-and-how-to-do-it-4071913> Erişim Tarihi: 15.04.2022)

Görsel 14: Obvara Pişirim örneği (Kaynak: <http://carolceramics.com/obvara-firing/>
Erişim Tarihi: 30.06.2022)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GELENEKSELLEŞMİŞ SERAMİK ETKİNLİKLERİ VE PİŞİRİM YÖNTEMLERİ

3.1. Türkiye'de Seramik Sanatı Alanında Süregelen Pişirim Etkinlikleri

3.1.1 Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu

Sanat, arkeoloji, sanat tarihi ve tarihin vazgeçilmez nesnesi Seramik, insanlığın en eski sanatlarından biridir ve hala günümüzde popülerliğini korumaktadır. Seramik malzemelerin dayanıklı hale gelmesi için pişirilmesi gerekmektedir. Seramik pişirme yöntemleri, malzemenin özelliklerine, tasarıma ve istenilen sonuçlara bağlı olarak değişebilir.

Kültür bakanlığı, Tepebaşı Belediyesi, Eskişehir Valiliği ve Büyükşehir Belediyesi, Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Başak ve Kılıçoğlu kiremit sanayi öncülüğünde başlatılan sempozyumların amacı kentin sanatsal kültürel ve sosyal yaşamına katkı sağlamak ayrıca M.Ö. 13. y.y. da Mezopotamya'da Babil kulelerinde tuğlanın kullanılmasıyla endüstriyel ürünler arasına iren yapı malzemesi tuğla ve kiremitten yola çıkarak toprak bu şehrin Serinhisar ve çömlekleriyle ünlü Yenice bölgesinin toprak yapısı kimyasal analiz ve sempozyumların ve sanat etkinliklerin rehber malzemesi olarak seçilmiştir. Tarihsel olarak da boyut ayrımı gibi deneylerin uygulanmasına elverişli olması kültürel ve sanatsal etkinliklerle hem ulusal ve uluslararası kamuoyuna tanıtmayı amaçlamıştır.

Tablo 1: Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu

Sempozyum Adı	Sempozyumun Gerçekleştirildiği Tarih	Uygulanan Pişirim Yöntemleri	Katılımcı Sanatçılar
1. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	15 Ağustos- 5 Eylül 2001	Eskişehir Sivrihisar Kayakent bölgesi kırmızı kili üzerinde minarolojik, fiziksel ve kimyasal seramik deneyleri yapıldı Altan ateşlenen geleneksel çömlekçi fırınlarında pişirim uygulamaları Döküm çamuru denemeleri	Ulla Viotti Bilgehan Uzuner Alı İsmail Türemen Andrew A. Stonyer Rolandas Smithas Charles Pilkey Strijdom V.D. Merwe Güngör Güner Hamıye Çolakoğlu
2. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	17-30 Haziran 2002		Hanefi Yeter Christos Tsimpourlas Massimo Pistone Lidia Kupczynska Jankowiak Ekrem Kula Reyhan Gürses Humberto Diaz Perez İbrahim Demirel Beril Anılanmert
3. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	16- 30 Haziran 2003		Hristo Yankov Anna Stump Maria Sezer Reiner Seliger Marat A. Ömersenkoğlu Peter Lange Fuat Kökek Zehra Çobanlı Sevim Çizer Cengiz Bektaş
4. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	Haziran 2010		Aynur Çalışkan Erdiç Bakla Gwen Heeney Mehmet Tüzüm Kızılcın Khaled Sırag Günter Praschak David Binns Saadettin Aygün Amankulov Shaarbek Mutlu Başkaya Abdülkadir Öztürk Hüsnü Dokak
5. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	15 Eylül-2 Ekim 2011		Achim Kühn Dorit Bearach Martha Jimenez Kim Yong Moon Peter Randall Oya Uzuner

Toprak Sempozyumu			Sakine ıl Metin Yurdanur Türker Özdoğan
6. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	10-23 Eylül 2012		Mariann Bán Rodney Harris Wali Hawes Prof. Nazan Sönmez Kemal Uludağ Semih Kaplan Hasan Şahbaz Lars- Erik Holm Maro Kerasioti Branko Milanovic Bingül Başarır
7. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	9-22 Eylül 2013		Meliha Coşkun Emre FeYZoğlu Soner Genç Alexis Gregg & Tanner Coleman Veysel Özel Renee Reichenbach Beata Rostas Mehmet Gökhan Taşkın Ömür Tokgöz
8. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	5-20 Eylül 2014		Sofia Beça Bogdan Mateias Romana Mateias Abbas Akbari Andrey Molchanovskiy Candan Dizdar Terwie Özgür Kaptan Kamuran Ak Kemal Tizgöl Ayhan Taşkıran Şenol Kubat
9. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	5-20 Eylül 2015		Vilma Villaverde Ayşegül Eren Heike Hamann Mitsuo Shoji Sukumarl Leksawat Birol Akalın Enver Güner Betül Demir Karakaya Pınar Genç İlhan Marasalı
10. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	17 Eylül- 2 Ekim 2016		Reinhard Keitel Wang Shengli Sayumporn Kasornsuwan Petra Lindenbauer Ariane A. Coissieux Nato Eristavi Serdar Tekebaşoğlu Hüseyin Özçelik Burcu Karabey Selami Torun

11. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	11-24 Eylül 2017	Bildiri ve sergiler	Hosik Bang Thatree Muangekaew Kenichi Harayama Judith Püschel Christine Lübge Penelope Vallejo Kaan Canduran Vedat Kacar Aysun Çölbayır DinizNurtaç Çakar Nurdan Arslan
12. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	1-16 Eylül 2018	Bildiri ve sergiler	Emet Egemen Aslan Catalina Vial Zuban Nataliya Jaegyu Kim Luka Radojevic Neville Assad-Salha Soner Pilge Tuba Korkmaz Candan Güngör Nida Olçar
13. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	02 Eylül- 14 Eylül 2019	Bildiriler Sergi	Ece Kanişkan İsmail Yardımcı Gudrun Künne Tarık Kartal Janina Myronowa Mun Kyung Kim Zhang Jingjing
15. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu	05 Eylül – 17 Eylül 2022	Torna yarışması Sergi Bildiriler	Martha Jiménez Bilgehan Uzuner Massimo Pıstone Delia Maxım Kim Yong Moon İ. Vefa İrdelç Kaan Canduran Necatı Seydi Ferahoğlu Pınar Balkan

Görsel 15: Kim Yong Moon, 2022, 15. Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu

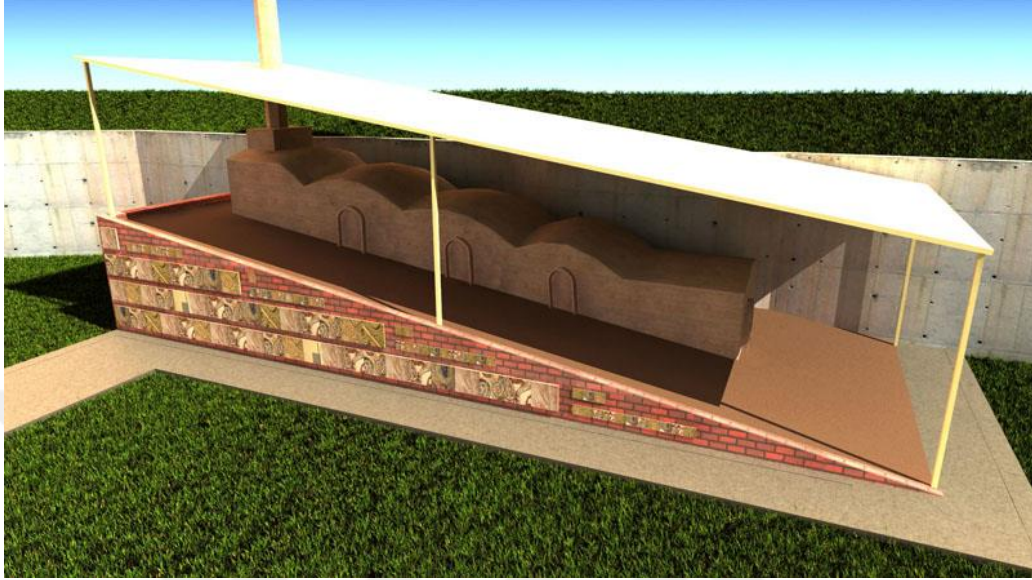
(Kaynak: <https://belediyehaber.net/2022/09/14/yabanci-sanatcilarin-gozunden-tepebasi-pismis-toprak-sempozyumu/> Erişim Tarihi: 10.01.2023)

Eskişehir Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu kapsamında gerçekleştirilen bilimsel, kültürel ve sanatsal etkinlikler sanatçılar için davetli bir etkinliktir festival coşkusu ile ziyaretçilere açık her yıl tekrar edilen geleneksel etkinliktir.

3.1.2. Uluslararası Macsabal Odun Pişirim Sempozyumu

Seramik sanatçısı ve pişirim fırın yapım ustası Koreli, Kim Youn Moon Hacettepe üniversitesi rektörü Prof. Dr. Uğur Erdener'in öğretim görevlisi olarak çalışmak üzere daveti üzerine proje süreci başladı. Projeyi hayata geçiren ise rektörlük öncülüğünde, proje yürütücüleri Doç.Dr. Meltem Yılmaz ve yardımcıları Doç.Dr. Emre Feyzoğlu, Yrd.Doç. Hüseyin Özçelik ve Öğr. Gör. Mutlu Başkaya tarafından gerçekleştirilmesi ile üniversite bahçesinde seramik pişirim odun fırınları yapıldı. Sanatçı Kim Yong Moon'un özgün tarzını yansıtan Kore tipi Macsabal Odun Pişirim fırınlarının yapımı fakülte hocaları ve öğrencileri ile birlikte iki ay sürecinde tamamlandı. Çizilen projeye uygun biçimde fırın yapımı için gerekli platform üzerinde beton bir çerçeve inşa edilmiş, çerçeve içine toprak doldurulup sıkıştırılmış ve kademeler haline getirilmiştir. Bu kademeler üç farklı odacık halindedir. Ateşe yakın

olan odanın sıcaklığı 1300 C, ikinci kademedeki odanın ısısı 1200 C, bacaya yakın en son odanın ısısı ise 1150 C derecedir.

Görsel 16: Uygulanacak odun pişirim fırın projesi 3D modellemesi, 2011
(<http://www.macsabal2011.hacettepe.edu.tr/uygulanacak-proje.html> Erişim Tarihi:
17.10.2021)

Sempozyum, Uluslararası düzeyde öğrencilerin buluşmasını sağlamak sanatın gücü ile işlevi ile topluma çevre bilinci oluşturmayı amaçlar. Ekim 2011'den günümüze kadar farklı temalar ile uluslararası sanatçılar, öğrenciler ve halkı sanat ile buluşturmuştur.

Görsel 17: Macsabal Odun Pişirim Yapım Aşamaları

(Kaynak: (<http://www.macsabal2011.hacettepe.edu.tr/firin-yapim-sureci.html> Erişim Tarihi: 10.09. 2020)

Tablo 2: Macsabal Odun Pişirim Sempozyumları çizelgesi

Sempozyum Adı	Sempozyumun Gerçekleştirildiği Tarih	Uygulanan Pişirim Yöntemleri	Katılımcı Sanatçılar
1. Macsabal Odun Pişirimi	2-9 Ekim 2011	Odun fırın yapımı	Maro Kerasioti Iosifina Kosma Bob Pool Arina Alincia Shin Jeung Son Park Soon Kwan Mariann Ban Bingül Başarır Beril Anılanmert Tüzüm Kızılcın Mustafa Tunçalp Ayşegül Türedi Özen Zehra Çobanlı Sevim Çizer

			<p>Ferhan Taylan Erder Ödül Işıttan Olçay Boratav Alp Çam Lerzan Özer İrfan Aydın Bilgehan Uzuner Nurdan Arslan Oya Uzuner Veysel Özel Hasan Şahbaz</p>
2.Macsabal Odun Pişirimi	7 – 16 Ekim 2012	<p>Uluslararası uygulamalı sempozyum ve sanatçı- öğrenci projesi. “Kim Yong Moon’un Yapmış olduğu Fırın duvarının seramik panoyla kaplanması</p>	<p>Jane Jermyn Kaan Canduran Kang Hee Kyung Kemal Uludağ Lee Middleman Melahat Öztürk Mustafa Ağatekin Nam Sook Chang Nurtaç Çakar Onur Öztürk Osman Menteş Sang Gıl Yun Shamsu Mohamad Sıdika Sibel Sevim Tülin Özyurt Ahmet Özyurt Aygün Dinçer Kırca Beata Rostas Burcu Karabey Candan Güngör Cemalettin Sevim Elif Ağatekin Feyza Özgündoğdu Fusun Çövenoğlu Güngör Güner Halil Yoleri</p>
3. Macsabal Odun Pişirimi	28 Eylül – 06 Ekim 2013	<p>Odun fırın pişirimi Sergi</p>	<p>Lim Young Ju Park in Ja Park Kyung Hee Michiko Takahashi Nilsen Pembe Gaziler Ömür Bakırer Reyhan Gürses Refa Emrali Arzu Çevik Yasemin Yarol Vedat Kacar Atilla Kılıç Serdar Mutlu Safiye Başar Seyhan Yılmaz Tevfik Türen Karagözoğlu Bahar Arı Dellanbach Deniz Onur Erman Betül Karakaya Erdem İbaş</p>

4.Macsabal Odun Pişirimi	6-14Ekim 2014	Sergi Odun fırın pişirimi workshop	Kemal Tizgöl, Kadir Sevim, Cüneyt Er, Hasan Başkırkan ve Rüveyda Terkeşlioğlu Arjantin'den Vilma Villaverde, İran dan Abbas Akbar, Ukrayna dan İvan Fizer, İtalya dan Gioela Suardi, Tunus tan Sarra Ben Attia ve Mohammed Hachica, Tayland dan Pim Sudhikam ve Tuk Sukumarl, Hırvatistan dan Danijela Piculjan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti nden Vedia Okutan, ABD den Brad Tailor ve Kerri Tailor
5.Macsabal Odun Pişirimi	15 Ekim- 06 Kasım 2015	Sergi Odun fırın pişirimi workshop	Caner Yedikardeş Hikmet Mutlu Yağcı Kim Yong Moon
6.Macsabal Odun Pişirimi	18- 29 Ekim 2016	Sergi Odun fırın pişirimi workshop	Caner Yedikardeş Hikmet Mutlu Yağcı Kim Yong Moon
7.Macsabal Odun Pişirimi	Ekim 2017	Sergi Çalıştay Sunum	Caner Yedikardeş Hikmet Mutlu Yağcı Kim Yong Moon
8. Macsabal Odun Pişirimi	16-19 Ekim 2018	Sergi Çalıştay Sunum	Alberto Bustos Antonio Boraldi Ece Kanışkan Hüsnü Dokak İvan Fizer Peggy Bjerkan Ray Chen Kim Yong Moon Lee Sung Ho Hasan Başkırkan Kim Song Ki Li Sui Hee Kwan Soon Jeang Park Suoon Yul Ceren Selmanpakoğlu Özgür Kaptan Perihan Şenaslan Aacia Azevedo Olesia Dvorok Glik
9. Macsabal Odun Pişirimi	6-20 Ekim 2019	Sergi Çalıştay Sunum	Aytuna Cora John Neely Laura Hapasala Serap Emmungil Serap Erdoğan Szilvia Hober Soon Jeang Kwan Sungho Lee Sunyul Pak Kim Yong Moon Yury Musatov İlhan Marasalı İvan Fizer Şule Altay

10. Macsabal Odun Pişirimi	23 Kasım -2 Aralık 2020	Sergi Çalıştay Sunum	Alberto Bustos Alvin Tan Arine Coissieux Aylin Alkan Can Dizdar Caner Yedikardeş Emre Feyzoğlu Deniz Onur Erman İmre Deniz ışıktaş Ödül Işıtman Veysel Özel
----------------------------	-------------------------	----------------------	---

(Kaynak: <http://www.internationalmacsabal.com/18-turkey.html> Erişim Tarihi: 19.02.2022)

Bir ülkenin sanat bilim ve teknoloji alanında gelişimi ülkenin çağdaş seviyeye ulaşmasının göstergesidir. Seramik eğitiminin günümüzde yüksek öğretim kurumlarında verilmesi ülkemizde sanatsal kültürel açıdan gelişmesine katkı sağlamaktadır. Seramik bölümleri teknoloji ve bilimi müfredatlarına katması ile beraber sanayi ve fakültelerin iş birliği geliştirmiştir. Türk Seramik Derneği de bu iş birliğine katkı sağlamıştır. Türk Seramik derneği bilim adına sanayi ve bilim iş birliği ile düzenli etkinlikler gerçekleştirir.

Görsel 18: Kim Yong Moon, Macsabal

(Kaynak: <https://blog.naver.com/macsabal21/93863859> Erişim Tarihi:

15.01.2023)

Hacettepe Üniversitesinin gerçekleştirdiği Macsabal odun pişirimi de bunlardan biridir. Seramik etkinliklerine yerli ve yabancı hocalar katkı sağlamaktadır bu etkinliğin önde gelen kurucu sanatçısı olan Kim Yong sanatın evrenselliğini öğrencilerle bulaştırmak, topluma çevre bilincini oluşturacaktır. Sanat kişisel algıyı geliştirir. Bu sempozyumun dünyaya vermiş olduğu mesajı barış için sanattır. Sanatın farklı kültürlerde paylaşılması özgür düşünce ve yaratıcı bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Görsel 19: Kim Yong Moon, Macsabal

(Kaynak: <https://blog.naver.com/macsabal21/93863859> Erişim Tarihi: 15.01.2023)

3.1.3. İzmir Uluslararası Seramik Sempozyumu

- Lüster Sempozyumu
- Terra Sigillata Uluslararası Seramik Sempozyumu
- Terra Sığillata Kolokyum
- İzmir Uluslararası Seramik Sempozyumu

Dokuz eylül üniversitesi öncülüğünde ilk olarak 1998 yılında İzmir’de gerçekleştirilmiştir. Sempozyum süresince sergi ve workshop, uygulamalar

yapılmıştır. Sempozyumun koordinatörlüğünü Prof. Sevim Çizer yapar. 2022 yılında 12. si gerçekleştirilmiştir.⁹

3.1.4. Avanos Ceramicon Seramik Etkinlikleri

Avanos'ta Hacettepe Üniversitesi tarafından başlatılıp 4 yıl sürdürülen ve daha sonra diğer eğitim kurumlarına devredilen öncülüğünü Prof. Tuğrul Emre Feyzoğlu'nun yaptığı Uluslararası Avanos Uygulamalı Seramik Sempozyumu içerisinde gerçekleştirilen Ceramicon etkinliği Avanos'ta 2011 yılından itibaren Emet Egemen öncülüğünde gerçekleştirilmeye devam etmektedir.

Tablo 3: Avanos Ceramicon Seramik Etkinlikleri

Etkinlik adı	Etkinliğin gerçekleştirildiği tarih	Etkinlikte uygulanan pişirim teknikleri	Katılımcı sanatçılar
1. Ceramicon	2011	Raku Pişirimi Soda Pişirimi Tuz Pişirimi	Kaan Canduran Bahadır Cem Erdem Emet Egemen
2. Ceramicon	2013	Raku Pişirimi Soda Pişirimi Tuz Pişirimi Sepet pişirim	Kaan Canduran Bahadır Cem Erdem Emet Egemen
3. Ceramicon	23-25 Mayıs 2014	Raku Pişirimi Soda Pişirimi Tuz Pişirimi Sepet pişirim	Kaan Canduran Bahadır Cem Erdem Emet Egemen
4. Ceramicon	2019	Raku Pişirimi Soda Pişirimi Tuz Pişirimi	Kaan Canduran Bahadır Cem Erdem Emet Egemen

⁹ <https://docplayer.biz.tr/2414665-Uluslararası-seramik-sempozyumu-international-ceramics-symposium.html>

Görsel 20: Bahadır Cem Erdem, Doru, 2019, Elle şekillendirme, Raku Pişirim

(Kaynak: <http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/bahadir-cem-erdem/> Erişim Tarihi: 23.12.2021)

3.1.5. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Avanos Meslek Yüksekokulu ev sahipliğinde, 2. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı, 23-26 Nisan 2014 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Avanos'ta yapılacak çalışmaya yaklaşık 100 öğrencinin yanı sıra Uşak Üniversitesi ile Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden akademisyenlerle birlikte gerçekleştirildi

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi öncülüğünde Uşak Üniversitesi iş birliğiyle 23-26 Nisan 2015 tarihleri arasında Avanos'ta 3. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı yapılacak. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Avanos Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin organize ettiği çalışmaya, Güzel Sanatlar Fakültesi, Avanos Meslek Yüksekokulu, Sanat Kulübü ile Uşak Üniversitesi Seramik Bölümü öğrenci ve öğretim elemanları katılmıştır.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Avanos Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezinin koordinatörlüğünde, Avanos'ta Odun Yakıtlı Alternatif Seramik Tuz Pişirim Çalıştayı düzenlendi.

Çalışmaya Üniversitenin Avanos Meslek Yüksekokulu (MYO) El Sanatları Bölümü, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü öğrenci ve öğretim elemanları katıldı.

Yaklaşık 10 saat fırın yakımı süren ve 1250°C ısıya ulaşılan etkinlikte, pişirim teknikleri hakkında eğitici bilgiler verildi. Bir gün soğuması beklenen fırın, ertesi gün açılarak işler hakkında konuşularak eleştiriler yapıldı. Eğitimin atölyeler dışına çıkılarak uygulamalı olarak yapılması hem öğrenci hem de öğretim elemanları açısından verimli oldu.

Tablo 4: Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı

Etkinlik adı	Etkinlik tarihi	Uygulanan pişirim teknikleri	Katılımcı sanatçılar
1. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı		Soda pişirim Tuz pişirim naked raku pişirim	
2. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı	23-26 Nisan 2014	Soda pişirim Tuz pişirim	Betül Aytepe, Bahadır Cem Erdem Özlem Eligül, Nurettin Gülaçtı, Şirin Koçak İ. Vefa İrdelp
3. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı	23-26 Nisan 2015	Soda pişirim Tuz pişirim naked raku pişirim	Bahadır Cem Erdem Betül Aytepe Can Gökçe Ezgi Gökçe İbrahim Vefa İrdelp Şirin Koçak
4. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı	25 Eylül 01 Kasım 2016	Obvara Pişirim Tuz Pişirim Raku pişirim Sepet pişirim	Kemal Tizgöl Bahadır Cem Erdem Betül Aytepe Can Gökçe Ezgi Gökçe İbrahim Vefa İrdelp Şirin Koçak Candan Güngör Güler Oğuz
5. Ulusal Alternatif Seramik Pişirim Çalıştayı	18-20 Mayıs 2018	Obvara Pişirim Tuz Pişirim Raku pişirim Sepet pişirim	Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü öğrenci ve öğretim elemanları ile Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu öğretim elemanları ve Sanat ve Tasarım Öğrenci Topluluğu

3.1.6. Güzelyurt Sepet Pişirim Etkinlikleri

(Aksaray Üniversitesi)

Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt meslek yüksekokulu tarafından düzenlenen seramik pişirim etkinliğinde sepet pişirim uygulamaları yapılmıştır.

Tablo 5: Güzelyurt Sepet Pişirim Etkinlikleri

Etkinlik adı	Etkinlik süresi	Uygulanan pişirim teknikleri ve etkinlikler	Etkinlikte uygulanan pişirim yöntemi	Katılımcı sanatçılar
Güzelyurt Sepet Pişirim Etkinlikleri	28-30 Mayıs 2022	Sepet fırın yapımı Sergi	Obvara Sepet pişirim	Ahmet Cüneyt Er Caner Yedikardeş Serdar Mutlu Mine Ülkü Öztürk

3.1.7. Olimpos Anagama Etkinliği (Uluslararası Sanat Sempozyumu)

Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu tarafından düzenlenen uluslararası sanat sempozyumları içerisinde yer alan Olimpos Anagama etkinliği seramik pişirim teknikleriyle etkinlikler gerçekleştirilir.

Tablo 6: Olimpos Anagama Etkinliği

Etkinlik Adı	Etkinlik Tarihi	Uygulama ve Teknikler	Katılımcı Sanatçılar
1. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	7-11 Ekim 2015	Anagama Pişirim Teknikler Bildiri Sergiler Work Shop	Emel Mülayim Cüneyt Er
2. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	25 Haziran -5 Temmuz 2016	Anagama Pişirim Teknikler Bildiri Sergiler Work Shop	Cüneyt Er Çiğdem Önder Er Yoshiji Onuki Andrew Gemrich Aziz Baha Örken Ekrem Yazici Betül Saide Karatepe Isaac Patmore Şirin Koçak Özeskici

			Bahadır Cem Erdem Wathun Boonsorn Ece Kanışkan Xiaozhe Zhang Xı Pan Tıanyan Shen Xıajıng Shı Jıngıru Wang Arzu Çevık Aladağ
3. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	11-29 Aralık 2017	Anagama Pişirim Teknikler Bildiri Sergiler Work Shop	Bırol Akalın Türkiye Vefa İrdelp Türkiye Sarra Ben Attia Tunus Lamia El Mekki Tunus Jazia Taoujouti Tunus Rabeb Rouissi Tunus Aydan Birdevrim Türkiye Ahmet Nejat Birdevrim Türkiye Tarık Kartal Türkiye
4. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	2018	Anagama Raku Pişirim Teknikler Bildiri Sergiler Work Shop	Emel Müleyim Sevim Çizer Cüneyt Er Mevlüt Aydoğmuş
5. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	01-07 Eylül 2019	Anagama, Lüster Ve Raku Gibi Pişirim Teknikler Bildiri Sergiler Work Shop	Canalp Sipahi, Halil İbrahim Kara İsmail Bulut
6. OLİMPOS ANAGAMA ETKİNLİĞİ	4-10 Ekim 2021		Sevim Çizer Emel Mülayım

3.2. Alternatif Seramik Pişirim Teknikleriyle Deneysel Uygulamalar

1960'lar sonrası sanatının temel anahtar kavramlarından biri deneydir. Deney deneme yeni olana doğru yönelme ile eş anlamlı olmaktan çok uyanış, sanat- toplum ilişkisine doğrudan bir bakış açıdır. Sanatsal deneyler Avangardın sınırlarının çözümlenmesi ile bağlantılıdır. 19.yy. sanatta uygulanan deneysel yöntemleri bilim ve

geçişten beslenerek yenilenmeyi hedefleyen araçtır. (Gamper 2010) akt. (Stallschus,2013,s.15) Tartışmalı eserler hem otonomculuğa hem de deneyselliğe başvurularak savunulur. Sanat eleştirmeni Lucy Lippard ortaya koyduğu davada Serrano'nun Piss Christ'inin önemini ve değerini şu şekilde anlatır "Karanlık güzel bir fotografik görüntüdür. Küçük ahşap ve plastik Haç, hem uğursuz hem de görkemli olan koyu pembe bir parlıltı içinde fotografik olarak büyütülmüş olarak yüzerken neredeyse anıtsal hale gelir." Burada Lippard resmi bir değere "güzelliğe" hitap eder. Artefaktlar, diğer pratikler içinde yerine getirilen diğer işlevlerden farklı olarak sanatın merkezi bir işlevi olarak alınır. Ancak Lippard ayrıca Piss Christ'i alışılmadık öngörüler sunan ve dolayısıyla duyarlılığın genişlemesini kışkırtan bir karakter olarak nitelendiriyor. Serrano, Lippard'a göre, ucuz ve ticari dini kurumları kınamak ve gerçek dini bağlılık sunmakla ilgilendir. İnsanın, bedeninin, etinin ve bütün vücut sıvılarının kendinden geçmiş kabulünü içeren, Biçimsel değerlere ve kışkırtıcı anlamlara yapılan bu tür çağrılara tepki olarak, işin bazı izleyicileri şaşkın ve öfkeli hissettirebilir. Bu avangart çalışmanın üretiminde görülebilecek tarihsel nedenlere ve eleştirel bakış açılarına bağlı olarak biçimsel ve bilişsel önemine ilişkin açıklamalar inşa edilebilir (Eldridge ,s.211).

Bir disiplin olarak sanatsal deney, yalnızca pratik yapmakla sınırlı değildir. Doğası gereği epistemolojik bir boyut içerir, bu nedenle de içinde barındırdığı direnişi de memnuniyetle karşılar, potansiyeli mümkün kılar ve sürdürülebilir arayış lehine oluşturulan düzenlemeler, oluşumlar ve tekniklere karşı koyar. (Bippus, 2013:123) Genelleştirilmiş deneyimlerden ziyade belirli deneyimleri hedefleyen kesin, tekil sanatsal uygulamalara yol açabilecek süreçleri başlatır. Francis Bacon 1620'de "There remains mere experience: which is chance, if it comes by itself; experiment, if sought" Geriye yalnızca deneyim kalır: Bu, eğer kendiliğinden gelirse, şanstır; istenirse deney" (Bacon 2000, 67) akt (Bippus, 2013,s.123). Bacon bu ifadesinde belirli bir zaman ve kontrollü şartlar altında planlı bir şekilde gerçekleşen bir dizi gözlemi ima eden bir anlayışı vardı (Bippus, 2013,s.123). Batı estetiğinde yaygın gerekçelendirme iddialarını reddeden bir sanatsal-deneysel düşünme/ eylem tarzının pragmatik örnekleridir. Epistemik ve estetik bakış açısından, sanatsal deneyler temelde

antifundamentaldir ve rasyonalite, hâkim bilgi kültürlerini eleştirmektedir (Früchtl 2010, 126). Akt (Bippus, 2013,s.125) .

Deneyssel sanat yapmak ve onunla meşgul olmak hem gerçekte hem de iyi bir nedenle, bir dereceye kadar sınırlayıcı ahlakçılığın politik saldırılarından izole edilmiş faaliyetler olarak görülmeye devam edecek gibi görünüyor ve bu, genel olarak, iyi bir şey. Ahlaki deneysellüğün araçları olarak işlev gören sanatsal olarak deneyssel çalışmaların değeri hakkındaki tartışmalar, kurumsal bir politik açıklık ortamında ve her tarafta rekabet eden itirazlar, iknalar ve yalvarmalar ile devam edecek gibi görünüyor. Aşırı özerkliğe, aşırı estetizme veya "sanat için sanat"a karşı Carroll, tarihsel olarak "sanatın, din, eğitim, kültür ve sanatın yetiştirilmesi gibi "insan pratiğinin diğer alanlarıyla" özgürce ve doğal olarak karışmasının "saf olmadığını" belirtiyor. Sosyal dayanışma ve zenginlik ve güç gösterisi (Eldridge, 2003,s.213). Tekrarlanabilir, sistematik olarak fenomenleri kaydetmek ve fiziksel yasaları tespit etmek için kullanılan doğrulanabilir olaylar olarak tasarlanan bilimsel deneyler ile kesin olmayan, cüretkâr ve belirsiz ve hatta eksik sonuçları olan riskli girişimler olarak tasarlanan sanatsal deneyler arasındaki ayrımın altını oyuyor; onun için bilimdeki deneyler de tehlikeli olaylardır. "Deney", girişim ve macerayı çağrıştırır ve çoğaltma ve doğrulama çağrışımları reddedilir. Buna göre Rheinberger, deneyssel bir sistemin belirsiz araştırmalara, tereddütlere ve "henüz rotanın belirlenmediği ve bilinmeyende eylemin gerçekleşebileceği" anlara açık olması gerektiğini kabul eder (Rheinberger 2005: 79). akt (Bippus, 2013,s.128).

Öngörülemeyen, "tasarlanamaz olanı yakalama" çabası olarak tanımlanır. (Rheinberger 2007, 84). Rheinberger'e göre, araştırmacılar bir deney içinde kendi ampirik yapılarını yaratırlar bu yapı yeni ve tahmin edilemez türden bir bilgi elde etmek için bilgi ve cehalet arasındaki sınırın ötesinde harekete izin veren bir ortamdır. Her bir deneyssel sistemden yeninin ortaya çıkışı tahmin ve inşa olasılığı olmayanın ortaya çıkışıdır. Rheinberger, "araştırmanın en küçük bütünleyici çalışma birimi" olan deneyssel sisteme temel epistemik ve tarihsel sonuçlar atfeder (Rheinberger 1997, 28) Onsekizinci yüzyılda geliştirilen bilimsel "nesnellik" kavramı altında, deneyssel bir sistemin süreç odaklı inatçılığını ve onun araçsal koşullarını olumlamak, herhangi bir

öznel ya da estetik müdahale bugünün bilim adamlarının görüşüne göre, sistemle ve onun inatçılığı ile epistemik bir suç ortaklığı ile karakterize edilir (Bippus, 2013,s.128) .Marcel Duchamp, deneysel olayı, otonom ve tamamen görsel bir fenomen olan tekil bir sanat eserinin üretimine indirgemekten kaçındığı için bu bağlamda önemli rol oynamaktadır. Herbert Molderings'in Kunst als Experiment adlı çalışmasında işaret ettiği gibi, görüntüyü işlevsel, epistemik bir nesne, doğa bilimleri tarafından biçimlendirilmiş bir görüş olarak görüyor. Sanatçının artık bir "resim yaratıcısı" olarak değil, "görüntülerin" bir deneyin hem araçları hem de sonuçlarının olduğu deneysel düzeneklerin mucidi olduğu anlaşılmaktadır (Molderings,2006:10- 14) akt. (Bippus, 2013,s.124). Atalarımızın neden 8000 yıllık seramik tarihi ve bugün kopyalanamayan mükemmel şaheserler yaratabilmiştir. Belki de en hayati sebep, atalarımızın hudutlarının olmaması, düşüncelerden rahatsız olmamaları, ticaret, ün ve kazanç gibi yüklerin olmamasıdır. Onları etkileyen şey, hayata ve dünyaya dair zar zor basit bir bilgi, toprağı ve ateşi anlamak ve hissetmektir. Gerçek duygularını formlarına taşıdılar. Son nesiller formları ne kadar yüksek değerlendirmiş olursa olsun, işlevden dekorasyona, özlü işlev kaplarından basit ve çocuksu dekorasyona kadar yaratma süreçlerinin çok basit olduğuna, Çin ruhunu ve pragmatik özelliklerini yansıttığına inanıyorum. Çin seramiğı, Tang ve Song Hanedanları döneminde en üst düzeye ulaşmış ve dünyayı etkilemiştir. Geç Ming Hanedanlığı'ndan sonra, özellikle 20. yüzyılın ortalarında, hükümdarlar Çin seramiklerine müdahale ettiler ve onları etkilediler. 8000 yıllık tarihin yükünü taşıyan milletimiz, Konfüçyüsçü ve Taocu düşüncelerle çerçevelenmiş, geleneksel kısıtlamaları kıramıyor. Dolayısıyla batılı ülkelerle olan uçurum ortaya çıkıyor.

Ülkemizde gerçekleştirilen seramik etkinliklerinin yapısına bakıldığında bu tür çalışmaların deneysel uygulamalara imkân vermesi, özellikle sanat eğitimi alan öğrencilerin deneyimlerini paylaşımına imkân vermektedir.

3.2.1. Tez Çalışması Kapsamında Katılımı Gerçekleştirilen Etkinlikler ve Deneysel Uygulamalar

3.2.1.1. Avanos Ceramicon Seramik Etkinliği Uygulama süreci

3.2.1.1.1. Sagar Pişirim Uygulaması

Avanos Ceramicon Seramik etkinliğinde sagar yöntemini uygulama sürecinde önceden pişmiş seramik formlarımızın üzerine bakır tel ve oksitlenmiş bezler sardık oksitlerden çıkan gazlar ve yumurta kabuğu ceviz kabuğu gibi her üzerine koyduğumuz materyal yüzeyde farklı renk etkisi oluşturuldu. Bakır tel değdiği yerler yeşil efekt oluşturacak kobalt etkisi mavi bakır etkisi ise yeşil tonlarda renklere ulaştık doğal malzemelerin renklerinde de kullanıldı yaprak ceviz kabuğu fındık kabuğu gibi doğal renklerden de fayda sağlandı. Fırın yerleştirdi tuz magnezyum sülfat kalsiyum karbonat ve kalsiyum fosfat gibi oksitler fırının içerisine ürünler koyduktan sonra üzerlerine koyuldu yaklaşık 9000 derecede yanma işlemi yaptık ve 12 saat soğuma işleminden sonra farklı renk ve efektlerde formlar elde edildi.

Görsel 21: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 22: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 23: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi (23-25 MAYIS 2014)

Görsel 24: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sagar Pişirimi (23-25 MAYIS 2014)

Görsel 25: Sagar Pişirim uygulama aşamaları (23-25 MAYIS 2014)

3.2.1.1.2. Tuz pişirim uygulaması

Avanos Ceramicon pişirim etkinliğinde odun yakıtlı fırında pişirim öncesinde bisküvilerin fırına yerleştirmeden kaoline alümina karışımı küçük toplar hazırlanır bisküviler ile sırn yapışmaması için hazırladığımız bisküvileri fırına yerleştirildi fırının ağzı tuğlalarla örüldü üzerine ısı kaybı olmaması için çamurla sıvama yapıldı ilk olarak 600 dereceye çıkıldı ardından alevlerin bacaya ulaşana kadar 1000 dereceye çıkarıldı fırının içinde homojen ısı seviyesine gelince 1250- 1280 dereceye ulaşıldığında fırının arka duvarındaki delikten tuz atılmaya başlandı yeterli seviyeye renk alana kadar tuz atma işlemi ve sıcaklığı korumak için odun atma işlemi devam etti fırın 24 saat içinde soğumaya alındı ürünler çıkarıldı demirin ve kobaltın hakim olduğu bünyelerde yeşil tonları ve kahverengi tonları elde edildi.

Görsel 26: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 27: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 28: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 29: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Tuz Pişirimi 23-25 Mayıs 2014

3.2.1.1.3. Raku pişirim uygulaması

Raku uygulaması: oluşturmak için özel yapı raku fırınına bisküvilerimizi koyduk ve 950-1000 dereceye çıkınca fırın Ceramicon Pişirim etkinliğinde kullanılan seramik pişirim etkinliğimizde redüksiyonla bu yöntem uygulanır. Raku fırını yakıldı öncesinde pişirmiş olduğumuz bisküvilerin üzerine dekoratif çatlaklar ve metalik yüzey ürünleri alıp talaş demir kovaya attık redüktüre yani dumanla boğma işlemi yaptık bu sayede sırlar indirgenerek sırların farklı etkilerini gözlemledik bronzlar farklı renkler ve dokular elde ettik.

3.2.1.1.4. Sepet pişirim uygulaması

Avanos Ceramicon Seramik etkinliğinde özel fırın inşa edildi daha önce bisküvisi pişirilmiş formlar için fırın hazırlandı öncelikle ızgaralar yerleştirildi üzerine sepet kapatıldı sepetin yüzeyine gazete parçaları eşliğinde çamur sıvama yapıldı hava almayacak şekilde sepetin üzeri çamurlandı 8000-1000 derece sıcaklığa fırın çıkarıldı eşsiz organik bir görüntü elde edildi. Sepet seramik pişirimi, seramik yapımında kullanılan özel bir pişirme tekniğidir. Bu teknikte, seramik parçaları bir sepet içinde pişirilir ve sonuçta benzersiz ve organik bir görünüm kazanırlar.

Görsel 30: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi (23-25 MAYIS 2014)

Görsel 31: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi, (23-25 MAYIS 2014)

Görsel 32: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi, (23-25 Mayıs 2014)

Görsel 33: Ceramicon Seramik Etkinlikleri Sepet Pişirimi (23-25 Mayıs 2014)

Sepet seramik pişirimi, benzersiz ve organik bir sonuç elde etmek için birçok faktörün bir araya gelmesini gerektirir. Seramik parçalarının şekli, kaplaması, sepetin yapısı ve pişirme süresi gibi faktörler, sonuçta elde edilen görünümü belirler. Bu nedenle, her sepet seramik parçası benzersiz ve özgündür. Benzersiz ve özgün çalışmalar deneysel çalışmaya uygunluğunu gösterir. Sepet seramik pişirimi, benzersiz ve organik bir görünüm elde etmek için kullanılan özel bir pişirme tekniğidir. Bu teknik, geleneksel seramik pişirme tekniklerinden farklıdır ve seramik parçalarının birbirlerinden farklı ve özgün olmasına sebebiyet verir. Sepet seramik pişirimi, geleneksel bir seramik tekniği olan "pit firing" olarak da bilinen, kil kapların sepetlere yerleştirilerek ateşe verilmesiyle gerçekleştirilen bir pişirme yöntemidir.

3.2.1.2. Aksaray Güzelyurt Pişirim Etkinliği Uygulama Süreci

3.2.1.2.1. Obvara Pişirim Tekniği Uygulaması

Aksaray Güzel yurt Pişirim Etkinliğinde Obvara pişiriminde önceden hazırlanan bisküvi ürünler için 900 derece sıcaklığa çıkıldı fırından kor halindeyken çıktıktan sonra maya un su şekerden oluşan daha önce hazırladığımız karışıma bisküvileri daldırarak uyguladık sıcaklıkla beraber mayanın yüzeyde

tutulmasıyla yüzeyde bekleme süresine bağlı sarımsı ve kahverengimsi renklere çatlaklar meydana geldi ve daha sonrasında yüzey temizlendi.

Görsel 34: Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Seramik Pişirim Çalıştay ı Obvara Pişirimi

Fotograf: Fatma Kara 29 Mayıs 2022

Görsel 35: Aksaray Üniversitesi Güzelyurt Seramik Pişirim Çalıştay ı, Obvara Tekniği

Fotograf: Melek Avcı, 29 Mayıs 2022

Görsel 36: Güzelyurt Aksaray Sepet Pişirim Etkinlikleri

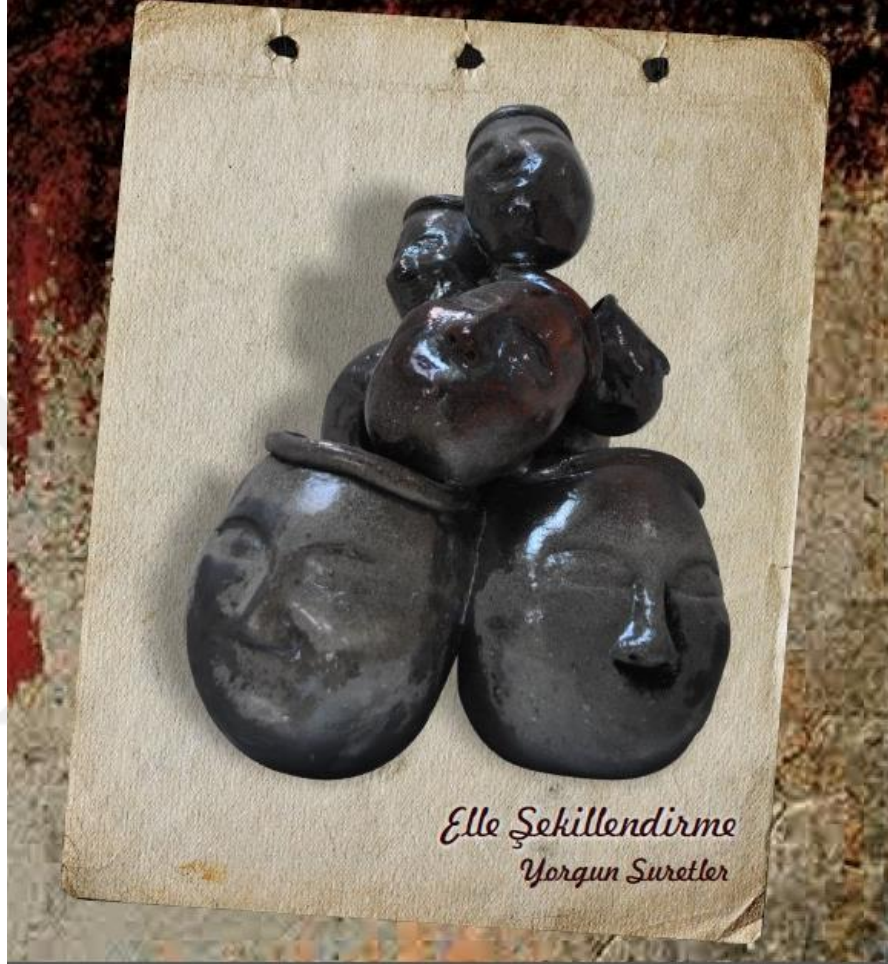
3.2.1.3. Odunpazarı Pişmiş Toprak Sempozyumu Pişirim Etkinliği

Uygulama Süreci

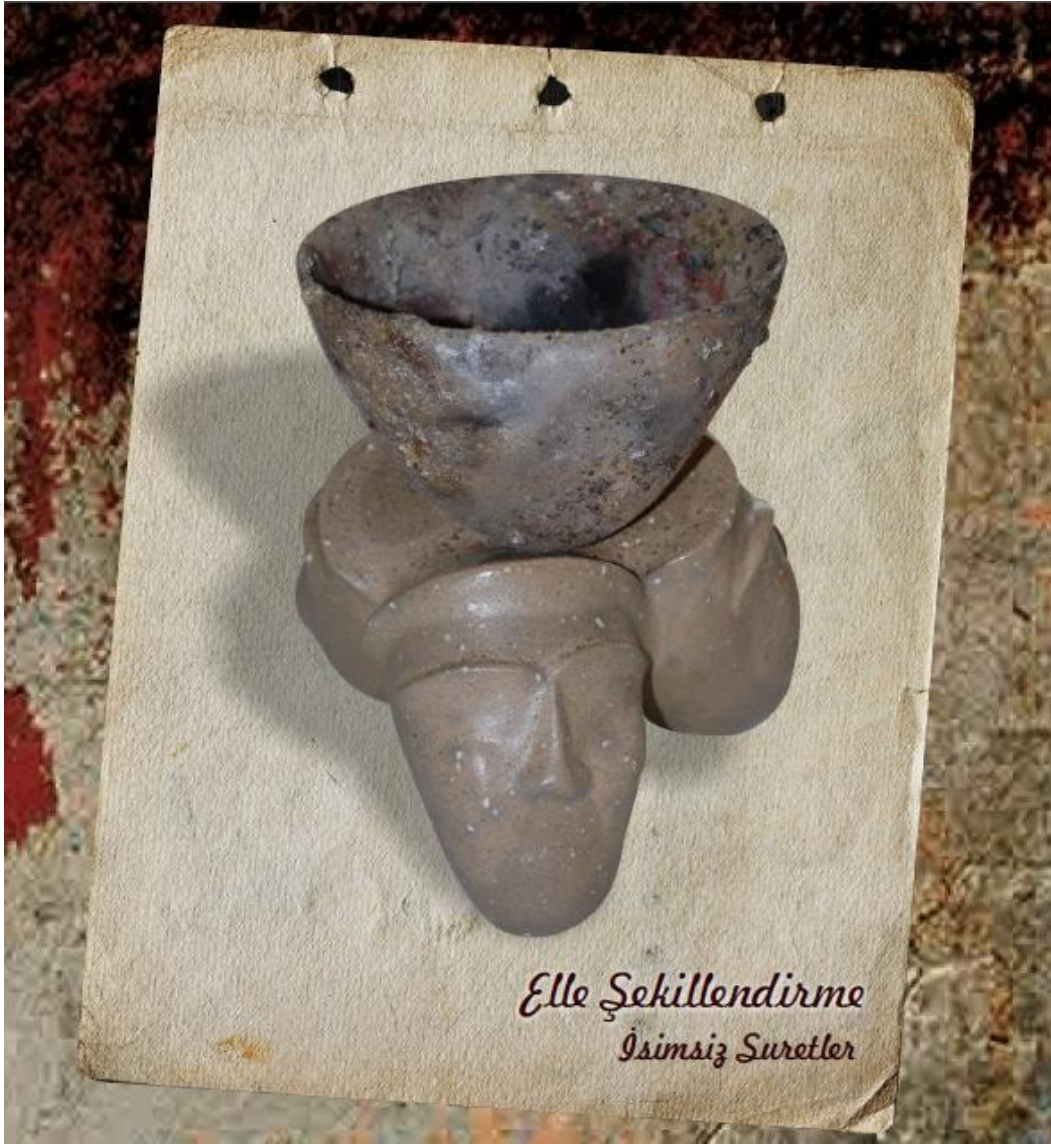

Görsel 37: 6'ncı Uluslararası Odunpazarı Seramik Pişirim Teknikleri Çalıştayı (7 Ağustos 2022)

3.3. Tez Çalışması Kapsamında Etkinlikler Sürecinde Gerçekleştirilen Çalışmalar

Görsel 38: Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi

Görsel 39: Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Elle Şekillendirme, Tuz Pişirimi

Görsel 40: Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Sagar Pişirimi, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi, İşleme Tekniği

Görsel 41: Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim

Görsel 42: Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim

Görsel 43: Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim

Görsel 44: Fatma Kara, Macsabal, Odun Pişirim

Görsel 45: Fatma Kara, Elle Şekillendirme,
Obvara Pişirim Tekniği

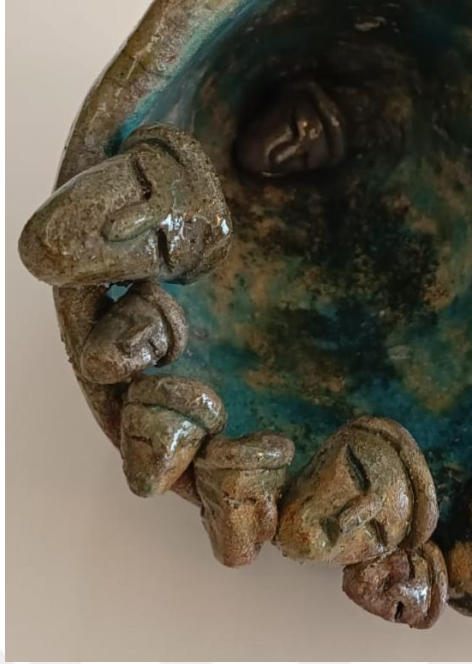
Görsel 46: Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 47: Fatma Kara, , Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 48: Fatma Kara, İsimsiz Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 49: Fatma Kara, İsimsiz Suretler Detay, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 50: Fatma Kara, Duygusuz Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 51: Fatma Kara, Duygusuz Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 52: Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

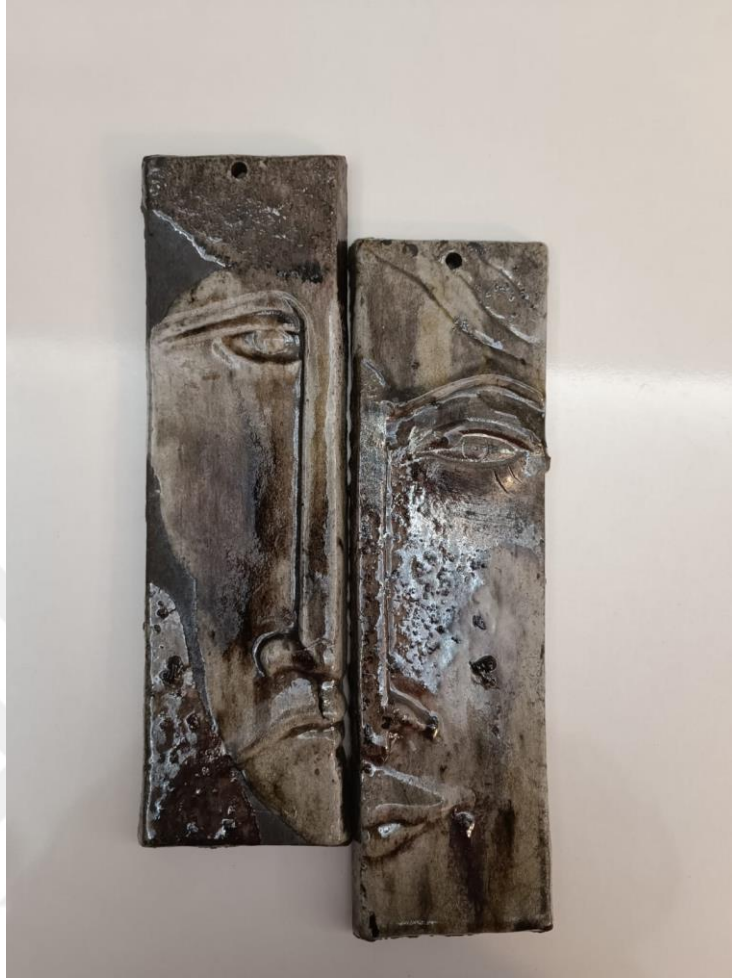
Görsel 53: Fatma Kara, Yorgun Suretler, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 54: Fatma Kara, Düşsel Suretler, Kalıpla Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 55: Fatma Kara, İki Kafadar, Kalıp Şekillendirme,
Sagar Pişirim Tekniği

Görsel 56: Fatma Kara, Düşsel Suretler, Kalıpla Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 57: Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 58: Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 59: Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 60: Fatma Kara, Woman, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 61: Fatma Kara, Antik, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 62: Fatma Kara, Horse, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 63: Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 64: Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 65: Fatma Kara, Torna ile Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 66: Fatma Kara, Elle Şekillendirme,
Raku Pişirimi Tekniği

Görsel 67: Fatma Kara, Elle Şekillendirme,
Tuz Pişirimi Tekniği

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Binlerce Yıldır Süre gelen Seramik sanatına farklı boyut kazandıran günümüz Seramik alanında çağdaş yöntemlerle geliştirilen bu araştırmada etkinliklerinin toplumun kültürel sosyal ekonomik kültürel yapısına yönelik pişirim teknikleri geliştirilerek fırınlar üretilmiştir. Kollektif çalışma geliştirilmiş izleyiciler katılımcılar akademisyenler ve öğrencilerin iş birliği ile yeni yöntemler geliştirilmiştir Seramik sanatçılarımızın yaratıcılıklarının buluşmasından harika fikirler ve özgün yapıtlar çalışmada iki boyutlu seramik resimlerin yanı sıra heykelsi büyük ölçekli çalışmalarda da kendilerini göstermektedir. Kavramlar ve yaşam standartları değişti; fiziksel ve dijital yaşamlar iç içe girdi seramik sanatında sanatsal kaygıların giderilmesi çağdaş seramik sanatına yeni boyut kazandırmış geleneksel pişirimlerdeki pişirim sonunda ürünler üzerinde görülen pişirme hatalarını önlemeye yönelik yeni teknikler çağdaş seramik alanında günümüzde daha çok tercih edilebilir duruma gelmiştir.

Çağdaş Seramik alanında farklı pişirim tekniklerinin bir arada sunulduğu denemelerin ve uygulamaların sunulduğu tez ve kaynak araştırması ile desteklenerek oluşturulmuştur. Pişirim teknikleri ile ilgili çok fazla Türkçe kaynak olmadığı için yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır.

Tez kapsamında yapılan uygulama pişirimlerinde edinilmiş deneyimler şu şekilde özetlenerek, önemli faktörlere dikkat çekmek gereksinimi duyulmuştur. Pişirim tekniği araştırma sürecinde yapılan denemeler uygulama için hazırlanırken, bu konuda yapılmış örnekler incelenmiştir bütün bu incelemeler sonucunda görsel etkilerin açıkça gözlemlenebilmesi açısından düz ve geniş seramik yüzeyli formlar tasarlanarak, 1080- 1200°C aralığında bisküvi pişirimleri yapılmıştır. Bisküvi pişirimlerinin ardından farklı etkinliklerde kullanılmak üzere formlar ayrılmıştır. Farklı fırınlar tasarlanarak pişirim sürecinde organik malzemeler kullanılarak özgün sır reçeteleri oluşturulmuştur. Farklı pişirim teknikleri uygulayarak özgün renkler ve dokular elde edilmiştir. Pişirim esnasında kullanılan yakacağın türü redüksiyon yaparken talaşın türü şoklanma süreci bünyelere etkileri gözlenerek pişirim tekniklerinde tuz pişirimi yaparken tuzun miktarı tuzun fırına gönderilen ve fırın içindeki oksijen miktarı önemli değerler esas alınmıştır. Raku pişirimi yaparken fırının

şekli blürörün fırındaki konumu seramik formların mesafesi ve ısı eşit dağılımına göre bünyelerdeki farklılıklar gözlemlenerek farklı sonuçlar elde edilmiştir. Etkinliklerde Sepet pişiriminde kullanılan ızgara ve sepetin yüzeyinde kullanılan çamurla sıvanan gazete parçalarının tam sıvama yapılarak hava almayacak şekilde fırınlar icra edilerek farklı oksitler kullanılarak seramik bünyelerin üzerinde doğal pürüzlü yüzeyler elde edilmiştir. Sagar pişirim tekniği uygulanırken tuzlardan ve oksitlerden metal telin seramik form üzerine uygulanıp özgün doku ve renkler elde edilmiştir.

Sonuç olarak, tez kapsamında yapılan Pişirim Etkinlikleri ve pişirim uygulamalarının bireysel çabalar sonucu geliştirilerek zahmetli ve uzun süreçli olmasına rağmen seramik yüzeyler üzerinde etkileri oldukça ilgi çekicidir. Günümüzde ulusal sempozyum ve çalıştaylarda uygulanan teknikler geliştirilmeye ve özgün çalışmalara katkı sağlamaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Arcasoy, A. (1983). *Seramik Teknolojisi*. İstanbul: Marmara Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik Ana sanat Dalı Yayınları No:1.
- Özsezgin, K. (1998). Türkiye’de sanat. *Plastik Sanatlar Dergisi*, sayı 33, s. 28-29.
- Güner, G. (1998). Türkiye’de sanat. *Plastik Sanatlar Dergisi*, sayı 33, s. 50-59.
- Mutlu Başkaya, 'Macşabal Kiln Construction and Macşabal Woodfiring Symposium',
Ceramics Technical, No. 34, May 2012: 20-23
- Brummel, Lisa, (2020). *The development of an innovative glazing technique for the Raku Kiln* (Doctoral dissertation, CQUniversity).
- Berna Coşkun Onan · Tülun Öztürk "*Görsel Sanatlar Öğretmenlerine Hizmet Vermek İçin Alternatif Seramik Pişirme Tekniklerinin Öğretilmesi: Bir Örnek Olay İncelemesi*" yüksek lisans tezi
- Guo, M. (2017). Variability in pottery firing technology: choice or technical development. *Chinese Archaeology*, 17(1), 179-186.
- Jacquemart, A. (1873). *History of the ceramic art: a descriptive and philosophical study of the pottery of all ages and all nations*. S. Low, Marston, Low, and Searle.
- Kara, A., & Stevens, R. (2002). Interactions between an ABS type leadless glaze and a biscuit fired bone china body during glost firing. Part I: preparation of experimental phases. *Journal of the European Ceramic society*, 22(7), 1095-1102.
- Marasalı, I., & Isitman, O. (2012). Technical processes in pit-fire. *Ceramics Technical*, (34), 48-51.
- Peters, T. (2018, April). The history and development of the Ceramic Research Centre-UK. In *Humanism-Poem of Earth for Human symposium*.
- Vroom, J. (2015). *Medieval And Post-Medieval Ceramics*.
(scott redford 249 *Ceramics and Society in Medieval Anatolia*)

Prof. Mustafa Apaydın (2009) **Ιστορία Κεραμικής Της Ανατολίας Ceramics History of Anatolia**

Συγγραφέας : Dean (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Barker, D., & Majewski, T. (2006). *Ceramic studies in historical archaeology*. na.

Rümeysa Timurkaan(2019), Alternatif Pişirim Tekniklerinde Organik Malzeme Kullanımı: Obvara, yüksek lisans tezi

Terviel And H. M. YAĞCI, "IV Uluslararası Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Macsabal Odun Pişirimi Sempozyumu," *Seramik Türkiye* , no.46, pp.70-71, 2016

Zümrüt, Y. (2018). Çevresel Sanat ve Seramik Uygulamalar. *JOURNAL OF ARTS*, 1(2), 1-16.

İnternet Kaynakları

<http://www.internationalmacsabal.com/kimyongmoon.html> (Erişim tarihi:)

<https://ankaralifedergisi.com/kim-yong-moon/>

<https://avesis.hacettepe.edu.tr/kaancanduran>

<https://biz.nevsehir.edu.tr/bahadirerdem>

<https://avesis.akdeniz.edu.tr/emulayim>

https://people.ieu.edu.tr/tr/inayetsevimecizer/kisisel_bilgiler

<https://hanterra.com/blog/yeni-baslayanlar-icin-seramik-sirlari-dogru-sir-secimi-5906.html>

<https://www.muskarahaber.com/kagit-firinda-seramik-pisirdiler>

<https://uauss.nevsehir.edu.tr>

Görsel Kaynakları

Görsel 1 (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

Görsel 2-3-4 (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

Görsel 5-6-7 (Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

Görsel 8-9-10(Kaynak: Apaydın, 2009, s.3-12).

Görsel 11 (Kaynak:<http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/i-vefa-irdelp/#gallery-1>
Erişim Tarihi: 22.05.2021)

Görsel12(<https://www.facebook.com/363585697078787/photos/pb.100064967621874.-2207520000./828264077277611/?type=3> Erişim Tarihi: 26.02.2021)

Görsel 13 (Kaynak: <https://digitalfire.com/glossary/salt+firing> Erişim Tarihi:17.04.2022)

Görsel 14 (Kaynak: <http://carolceramics.com/obvara-firing/> Erişim Tarihi: 30.06.2022)

Görsel 15 (Kaynak: <https://belediyehaber.net/2022/09/14/yabanci-sanatcilarin-gozunden-tepebasi-pismis-toprak-sempozyumu/> Erişim Tarihi: 10.01.2023)

Görsel 16 (<http://www.macsabab2011.hacettepe.edu.tr/uygulanacak-proje.html>
Erişim Tarihi: 17.10.2021)

Görsel 17 (Kaynak: <http://www.macsabab2011.hacettepe.edu.tr/firin-yapim-sureci.html> Erişim Tarihi: 10.09. 2020)

Görsel 18 (Kaynak: <https://blog.naver.com/macsabab21/93863859> Erişim Tarihi: 15.01.2023)

Görsel 19 (Kaynak: <https://blog.naver.com/macsabab21/93863859> Erişim Tarihi: 15.01.2023)

Görsel 20 (Kaynak: <http://www.dartgaleri.com.tr/sanatci/bahadir-cem-erdem/> Erişim Tarihi: 23.12.2021)